

W poszukiwaniu okazji inwestycyjnych

Ranking najbardziej obiecujących kierunków
ekspansji dla polskich firm

Grudzień 2020

Raport przygotowany przez PwC we współpracy z PFR TFI

Spis treści

1	Wstęp	/ 4
2	Polskie inwestycje zagraniczne: stan obecny	/ 9
3	Ranking kierunków	/ 19
4	Współpraca w realizacji inwestycji zagranicznych	/ 45
5	Podsumowanie	/ 51

Wykaz pojęć użytych w raporcie

BIZ	Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (z ang. Foreign Direct Investment)
FEZ	Fundusz Ekspansji Zagranicznej PFR TFI
OECD FDI Restrictiveness Index	Wskaźnik obrazujący poziom ograniczeń regulacyjnych dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 22 sektorach gospodarki (wskaźnik ogólny jest średnią wskaźników sektorowych). Ocenia on restrykcyjność przepisów dotyczących BIZ w danym kraju, biorąc pod uwagę cztery główne rodzaje ograniczeń: 1) dotyczące kapitału zagranicznego; 2) dyskryminujące mechanizmy kontroli; 3) ograniczenia dotyczące zatrudniania cudzoziemców oraz 4) inne ograniczenia operacyjne, np. dotyczące własności gruntów w odniesieniu do przedsiębiorstw zagranicznych. Wskaźnik przyjmuje wartości od 0 do 1, przy czym 0 oznacza brak restrykcji, a 1 – gospodarkę zamkniętą na BIZ. Na cele prezentacji w raporcie każdemu państwu przypisano pozycję w rankingu w zależności od wartości wskaźnika (od 1 do 69). Jeżeli dwa lub więcej państw charakteryzowały się taką samą wartością wskaźnika – przypisano im tę samą pozycję w rankingu
Ranking Doing Business	Ranking Banku Światowego obrazujący łatwość prowadzenia działalności gospodarczej, przyjmujący wartości od 1 do 190. Im wyższa pozycja w rankingu, tym otoczenie regulacyjne w danym kraju bardziej sprzyja zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej
Sektor przetwórstwa dóbr produkcyjnych	Działalność przedsiębiorstw przemysłowych produkujących głównie maszyny i urządzenia, których przeważającym przeznaczeniem jest zastosowanie w procesach produkcji
Sektor przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych	Działalność przedsiębiorstw przemysłowych produkujących głównie gotowe wyroby konsumpcyjne trwałego użytku, służące bezpośredniemu zaspokajaniu potrzeb konsumentów (np. żywność, sprzęt elektroniczny, artykuły gospodarstw domowych czy meble)

Sektor ICT	Branża gospodarki obejmująca przedsiębiorstwa, których głównym rodzajem działalności jest produkcja dóbr i usług pozwalających na elektroniczne rejestrowanie, przetwarzanie, transmitowanie, odtwarzanie lub wyświetlanie informacji
Sektor handlu	Działalność przedsiębiorstw, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności do sekcji "Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle"
Sektor budownictwa	Działalność polegająca na wznoszeniu budynków i budowli, począwszy od przygotowania terenu przez zróżnicowany zakres robót ziemnych, fundamentowych (stan zerowy), wykonywanie elementów nośnych, przegród budowlanych, układanie i pokrywanie dachów (stan surowy) do robót montażowych, instalacyjnych i wykończeniowych
Wskaźnik Rule of Law World Governance Indicators	Jeden ze wskaźników dobrego rządzenia opracowywanych przez World Bank, pokazujący w jakim stopniu społeczeństwo ma zaufanie do zasad społecznych i na ile ich przestrzega. Wskaźnik uwzględnia stopień wykonywania umów, poziom ochrony praw własności, skuteczność działania policji i sądów, a także prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa. Ranga percentylowa pokazuje pozycję kraju wśród wszystkich państw uwzględnionych w rankingu, przy czym 0 oznacza rangę najniższą, a 100 - najwyższą. W raporcie każdemu państwu przypisano pozycję w rankingu w zależności od wartości wskaźnika (od 1 do 214)

1

Wstęp

Cel listy najbardziej atrakcyjnych rynków do ekspansji polskich firm

Inwestycje zagraniczne są ważne dla rozwoju gospodarki, przynosząc wiele korzyści zarówno dla kraju przyjmującego, jak i państwa, z którego pochodzi inwestor. Dla kraju przyjmującego bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą oznaczać nie tylko bezpieczną formę napływu kapitału, pozwalającą na wzrost inwestycji, ale również rozwój nowych technologii, transfer know-how oraz poprawę standardów dotyczących organizacji pracy i produkcji, pozytywnie wpływając na produktywność i tym samym, wzrost gospodarczy. Podmioty inwestujące za granicą mogą z kolei zyskać dostęp do nowych rynków zbytu oraz zoptymalizować swoją efektywność operacyjną m.in. poprzez oszczędności w procesie produkcji.

Chociaż istnieje konsensus co do tego, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne są nieodłącznym czynnikiem globalizacji i internacjonalizacji powiązań w dzisiejszym świecie, przyczyniając się do poprawy pozycji państw w globalnych łańcuchach wartości, to niepewność co do obecnej sytuacji związanej z pandemią COVID-19 skłoniła przedsiębiorstwa do ostrożności w podejmowaniu decyzji o dalszej ekspansji. Zgodnie z szacunkami OECD, przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2020 roku mogą spaść o nawet 30% w najbardziej optymistycznym scenariuszu¹. Z drugiej strony jednak zwraca się uwagę na rolę bezpośrednich inwestycji zagranicznych we wspieraniu gospodarek w wyjściu z recesji.

Warto zwrócić także uwagę na to, że pandemia może skłonić przedsiębiorstwa do poszukiwania nowych kierunków geograficznych dla swoich inwestycji. Firmy mogą chcieć skrócić swoje globalne łańcuchy wartości, aby zminimalizować ryzyko zakłóceń w łańcuchach dostaw lub dążyć do większej dywersyfikacji w lokowaniu swoich inwestycji celem zminimalizowania ryzyka związanego z inwestowaniem w tylko jednym państwie.

Ważną rolę w podejmowaniu inwestycji zagranicznych przez polskie przedsiębiorstwa odgrywają instytucje wspierające ekspansję, m.in. PFR Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych, które zarządza Funduszem Ekspansji Zagranicznej. Współpraca z Funduszem ułatwia i przyspiesza międzynarodowy rozwój biznesu. Fundusz współfinansuje zagraniczne przedsięwzięcia polskich firm, dzieli z nimi ryzyko zagranicznej inwestycji i ułatwia realizację większych przedsięwzięć, które bez udziału Funduszu byłyby trudniejsze do sfinansowania. Celem analizy jest stworzenie listy najbardziej atrakcyjnych rynków dla ekspansji kapitałowej polskich firm, ze szczególnym wyróżnieniem kierunków nieoczywistych, czyli nieuwzględniających największych lub najpopularniejszych wśród inwestorów gospodarek świata. Lista uwzględnia nie tylko ogólną atrakcyjność rynków dla polskich firm, ale także pokazuje tę atrakcyjność z różnych perspektyw. Wierzymy, że raport będzie inspirującym punktem wyjścia do dyskusji na temat nowych szans dla polskich przedsiębiorstw w zakresie ekspansji zagranicznej.

¹ OECD, Foreign direct investment flows in the time of COVID-19. May 2020.
PFR TFI / PwC

Polska gospodarka i przemysł potrzebują przestrzeni inwestycyjnej, która może zagwarantować rozwój technologiczny i produkcyjny oraz dostęp do surowców. Potrzebują także odwagi i determinacji przedsiębiorców w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Dziś Niemcy i Czechy jako potencjalne kierunki inwestycji są rozwiązaniem dla konserwatywnych inwestorów. Dobrze je znamy i potrafimy bardzo precyzyjnie zdefiniować związane z nimi szanse i zagrożenia. Warto jednak popatrzeć trochę szerzej na naszą część Europy oraz świata i poszukać ciekawych okazji inwestycyjnych.

Ewa Małyszko
Prezes PFR TFI

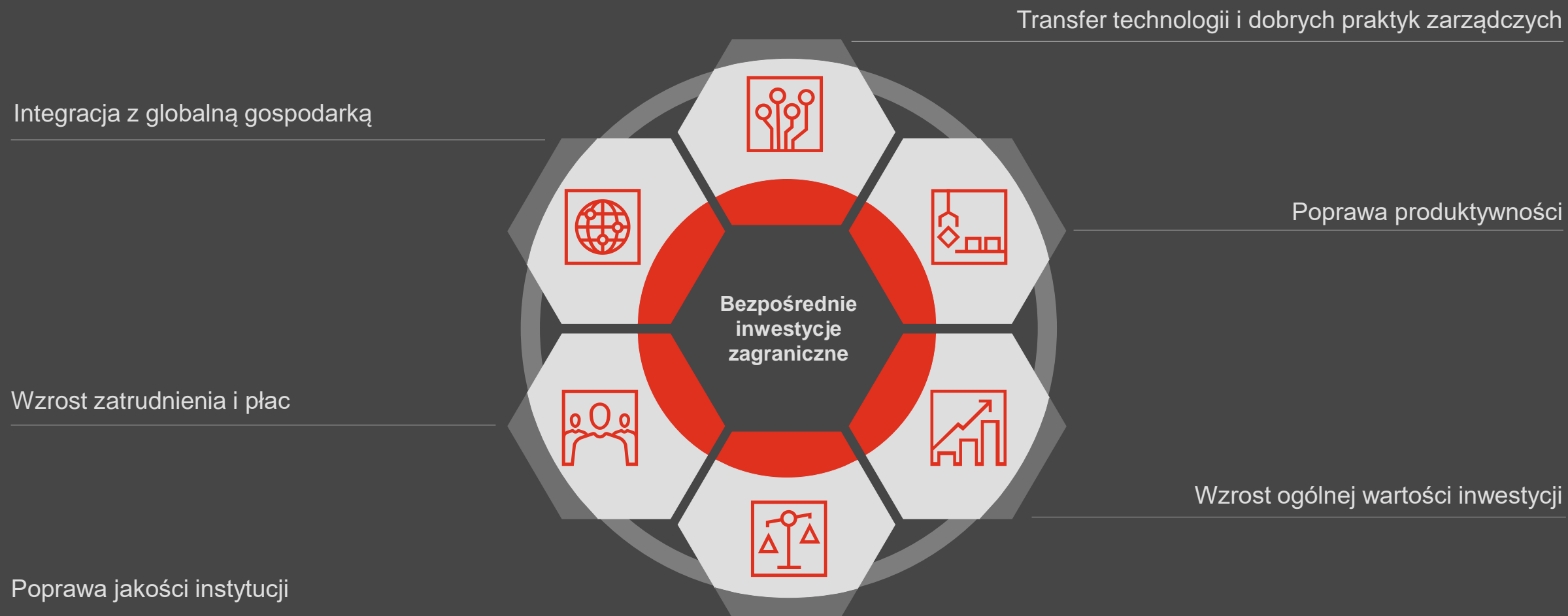
Polskie firmy potrafią skutecznie konkurować na rynkach w Europie i na pozostałych kontynentach. Wspólnie z naszym partnerem PFR TFI postanowiliśmy przeanalizować kierunki ekspansji perspektywiczne dla polskich firm, zarówno tych poszukujących rynku zbytu, jak i dostępu do zasobów. Wyniki rankingu pokazują, że potencjalne kierunki działalności polskich firm za granicą dotyczą nie tylko europejskich sąsiadów, ale także bardziej odległych rynków. Kluczowe jest dobre rozpoznanie charakterystyki tych rynków, żeby ograniczyć ryzyko i wykorzystać przewagi konkurencyjne polskich przedsiębiorstw.

Agnieszka Gajewska

Partner PwC, lider zespołu ds. sektora publicznego i infrastruktury w Europie Środkowo-Wschodniej

Główne korzyści z bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla gospodarki

2

Polskie inwestycje zagraniczne:
stan obecny

Bez rosnących bezpośrednich inwestycji zagranicznych nie ma szans na silną gospodarkę i wzrost znaczenia kraju

6 praktycznych korzyści dla gospodarki

OECD definiuje bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako inwestycje, których celem jest uzyskanie przez inwestora z jednego kraju trwałego zaangażowania (z ang. lasting interest) w przedsiębiorstwie zlokalizowanym w innym państwie. Trwały udział oznacza istnienie relacji pomiędzy inwestorem a przedsiębiorstwem będącym przedmiotem inwestycji i znaczący poziom wpływu na zarządzanie tym przedsiębiorstwem, tzn. kontrolowanie przynajmniej 10% akcji zwykłych (głosów)¹ – zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni. W teorii wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje inwestycji – inwestycje typu greenfield, czyli samodzielną budowę firmy od podstaw oraz inwestycje typu brownfield – przejęcie przedsiębiorstwa już istniejącego i jego restrukturyzacja albo współpraca z partnerem lokalnym w formie joint venture².

W literaturze istnieje konsensus co do tego, że bezpośrednie inwestycje zagraniczne przynoszą wiele korzyści dla gospodarki. Wśród najczęściej cytowanych wymienia się: zwiększenie zasobów kapitałowych, wielkości produkcji i dochodu, wzrost produktywności czynników produkcji, poprawę efektywności funkcjonowania rynku poprzez napływ know-how, dzięki napływowi nowych technologii oraz stymulowanie powstawania innowacji i wzrost konkurencyjności, warunkując wzrost gospodarczy kraju pochodzenia. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne skutkują także zwiększoną integracją z globalną gospodarką. Wskazuje się bowiem na komplementarność inwestycji względem eksportu kraju pochodzenia – inwestycje mogą przyczynić się do wzrostu eksportu³.

**Transfer technologii
i dobrych praktyk
zarządczych**

**Poprawa
produktywności**

**Wzrost ogólnej
wartości inwestycji**

**Poprawa jakości
instytucji**

**Wzrost zatrudnienia
i płac**

**Integracja z globalną
gospodarką**

¹ OECD, Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Fourth Edition 2008.

² M. A. Weresa. Skutki inwestycji zagranicznych dla gospodarki kraju przyjmującego – doświadczenia Polski. PFR TFI / PwC

³ Polski Instytut Ekonomiczny. *Zagraniczna ekspansja polskich przedsiębiorstw – tendencje, perspektywy*. Warszawa, grudzień 2019.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne polskich firm trafiają głównie do pobliskich krajów europejskich

Kierunki polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Stan należności z tytułu polskich bezpośrednich inwestycji za granicą (całkowita wartość inwestycji na koniec danego okresu) wyniósł w 2019 roku 96,5 mld PLN i był o 4,0 mld PLN wyższy niż rok wcześniej. Zdecydowana większość inwestycji – 90,8% zlokalizowana była w Europie. Na trzech pierwszych miejscach pod względem stanu należności znalazły się Luksemburg*, Cypr* i Czechy. Pod względem odpływu w 2019 roku dominowały Szwecja, Niemcy, Hiszpania, Czechy i Rumunia. Pokazuje to, że zlokalizowane w Polsce przedsiębiorstwa skupiają swoje inwestycje głównie wokół pobliskich kierunków europejskich. Dochody z polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2019 roku wyniosły zaś 7,8 mld PLN i pochodziły głównie z inwestycji zlokalizowanych w Luksemburgu, Czechach oraz na Węgrzech.

Największe dezinwestycje w 2019 roku miały miejsce w Szwecji i wynikały z wykorzystania podmiotów specjalnego przeznaczenia. Podmioty te były wykorzystywane przez krajowych inwestorów do pozyskiwania kapitału z zagranicy, a efektem takiego sposobu działania były ujemne należności netto, które po dokonanych w 2019 roku spłatach zmniejszyły się o 9,7 mld PLN¹.

¹ Źródło: Narodowy Bank Polski
PFR TFI / PwC

Stan należności z tytułu polskich bezpośrednich inwestycji za granicą

1	Luksemburg*	/ 19,2 mld PLN	6	Niderlandy*	/ 5,5 mld PLN
2	Cypr*	/ 12,2 mld PLN	7	Litwa	/ 4,7 mld PLN
3	Czechy	/ 11,4 mld PLN	8	Wielka Brytania	/ 4,3 mld PLN
4	Niemcy	/ 5,8 mld PLN	9	Rumunia	/ 3,8 mld PLN
5	Węgry	/ 5,7 mld PLN	10	Rosja	/ 3,1 mld PLN

* Należy pamiętać, że Luksemburg, Cypr i Niderlandy uznawane są za tzw. „raje podatkowe”.

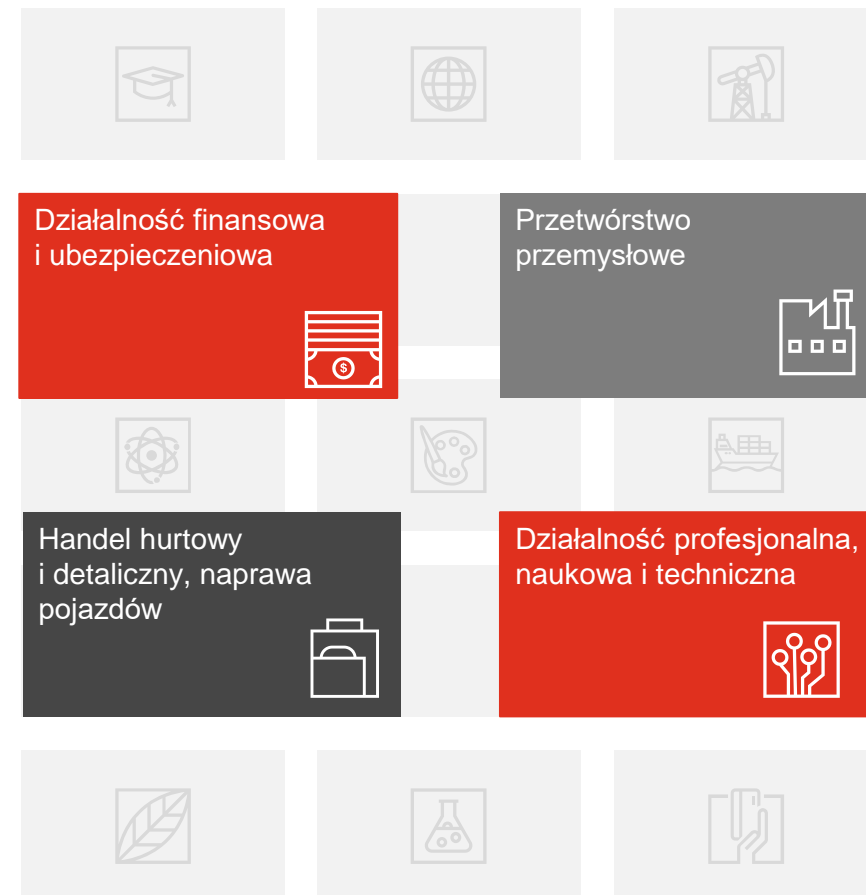
Gdzie trafiają pieniądze na inwestycje polskich firm?

Główne cele są w branży finansowej i ubezpieczeniowej

Rodzaje działalności gospodarczej podmiotów z Polski inwestujących za granicą

Najwięcej polskich bezpośrednich inwestycji za granicą (według stanu należności) ulokowanych było przez firmy z branży finansowej i ubezpieczeniowej. W 2019 roku ich stan należności wyniósł 20,7 mld PLN, co stanowiło 21,5% wartości wszystkich inwestycji w tym okresie. Pod tym względem dominowała finansowa działalność usługowa (m.in. banki), z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych. Na drugim miejscu, biorąc pod uwagę „szerokie” rodzaje działalności gospodarczej dominowała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (19,9 mld PLN, 20,6% wszystkich należności), za co odpowiadała głównie działalność firm centralnych. Ważnymi branżami dla polskich inwestycji za granicą są też przetwórstwo przemysłowe oraz handel hurtowy i detaliczny.

Pod względem rocznej wartości kapitału zainwestowanego przez firmy z Polski za granicą na pierwszym miejscu znalazł się handel hurtowy i detaliczny (2,8 mld PLN). Co ciekawe, największe dezinwestycje (wycofanie kapitału) odnotowano wśród firm z działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, co jednak nie zmieniło ich dominującej pozycji wśród firm inwestujących za granicą.

Przykład inwestycji zagranicznej

Charakterystyka firmy

R22 to grupa technologiczna oferująca usługi wspierające firmy w obecności w Internecie.

Ekspansja zagraniczna

Ekspansja realizowana poprzez przejmowanie i konsolidację spółek zagranicznych w Rumunii i Chorwacji.

Kierunki ekspansji

- Rumunia
- Chorwacja

➤ Strategia i działalność firmy

R22 to dynamicznie rosnąca grupa technologiczna. Portfolio grupy obejmuje usługi hostingowe, sprzedaż domen, narzędzia do tworzenia i prowadzenia sklepów internetowych, usługi wielokanałowej komunikacji, rozwiązania z zakresu automatyzacji marketingu, oprogramowanie dla branży hotelarskiej oraz usługi telekomunikacyjne. Tak szerokie spektrum działalności jest możliwe dzięki dokonaniu licznych przejęć i inwestycji zarówno na rynku polskim, jak i poza granicami kraju.

➤ Motywacje do kapitałowej ekspansji zagranicznej

Dla Grupy R22 polski rynek wewnętrzny jest zbyt mały, aby zapewnić spółce stabilny wzrost. Dlatego firma konsekwentnie podbija kolejne rynki zagraniczne. Celem strategicznym, który przyświeca kolejnym inwestycjom, jest przejmowanie i konsolidacja działających spółek, a w konsekwencji uzyskiwanie dużego udziału i pozycji lidera na nowych rynkach. Firma chce rozwijać działalność przede wszystkim na terenie Europy Środkowej i Wschodniej. Grupa R22 działa obecnie w Polsce, Rumunii i Chorwacji.

➤ Współinwestycje z Funduszem Ekspansji Zagranicznej

- W 2018 roku R22 wspólnie z Funduszem Ekspansji Zagranicznej sfinansowało inwestycję w trzy rumuńskie spółki działające w obszarze hostingu i domen. Grupa nabyła podmioty działające pod markami mxHost, xServers oraz Gazduire Web. Ten krok pozwolił na zdobycie pozycji lidera i 25% udziału w rumuńskiej branży hostingu i domen.
- Rok później R22 uzyskało z Funduszu Ekspansji Zagranicznej pożyczkę na zakup chorwackiej spółki Avalon. Dzięki tej akwizycji R22 uzyskało około 30% udział w rynku i stało się wiceliderem chorwackiej branży hostingu i domen.

Rynek polski był dla nas po prostu za mały. Wiedzieliśmy, że chcemy rozwijać się poza granicami kraju. Naszym celem strategicznym było uzyskiwanie dużego udziału i silnej pozycji na nowych rynkach. Na zachodzie branża była w tamtym czasie już ustabilizowana i skonsolidowana, co nie pozwoliłoby na osiągnięcie naszych celów. Zauważyliśmy, że rynek CEE nie był mocno spenetrowany i zagospodarowany przez duże zagraniczne podmioty. A przecież to Polska jest liderem Europy Środkowo-Wschodniej, co niejako daje nam mandat do ekspansji kapitałowej. Pierwszą inwestycję zagraniczną zrobiliśmy w Rumunii. To był dla nas duży, bo 20 milionowy pod względem liczby ludności, dynamicznie rosnący rynek. Dla R22 istotne było także to, że rynek był mocno rozbity, a my mamy unikalne doświadczenie w scalaniu mniejszych podmiotów. Potrafimy z kilku mniejszych spółek zbudować duży, działający biznes. Udało nam się tego dokonać także w Rumunii: przejęcie trzech spółek pozwoliło nam zdobyć 25% lokalnego rynku domen internetowych.

Robert Stasik
Wiceprezes zarządu R22

Przykład inwestycji zagranicznej

Charakterystyka firmy

Firma działa od 1984 roku, zajmuje się produkcją maszyn rolniczych i komunalnych.

Ekspansja zagraniczna

Eksport do ponad 50 krajów oraz kapitałowa ekspansja zagraniczna w Stanach Zjednoczonych.

Kierunki ekspansji

Inwestycja zagraniczna w Stanach Zjednoczonych

Eksport do 50 krajów świata, w tym:

- Rosja
- Niemcy
- Wielka Brytania
- Francja
- kraje bałtyckie

> Strategia i działalność firmy

SaMASZ należy do czołówki europejskich producentów maszyn rolniczych i komunalnych. W ofercie posiada ponad 300 rodzajów maszyn (m.in. kosiarek, zgrabiarek, przetrząsaczy). Od 1994 roku SaMASZ rozwija sprzedaż eksportową. Obecnie około 65% produkcji trafia do 50 krajów świata. Największe rynki zbytu to Niemcy, Rosja, Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Finlandia, Francja i kraje nadbałtyckie. Firma działa na kontynencie amerykańskim jako spółka SaMASZ North America LLC.

> Motywacje do kapitałowej ekspansji zagranicznej

Produkowane maszyny rolnicze cechują się dużą sezonowością. Okres zbioru zielonki trwa od maja do września i dostępność maszyn w tym okresie jest kluczowa. Skala prowadzonego biznesu wymusiła dalsze inwestycje. W przypadku odległych rynków, takich jak Stany Zjednoczone i Kanada tradycyjna forma eksportu nie miałyby szansy powodzenia na dłuższą metę. Własna filia zapewnia szybką obsługę klienta, serwis oraz pełny dostęp do części zamiennych.

> Współinwestycje z Funduszem Ekspansji Zagranicznej

SaMASZ w 2019 roku uzyskał z Funduszu Ekspansji Zagranicznej pożyczkę na dalszy rozwój działalności spółki SaMASZ North America LLC w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Celem inwestycji było zwiększenie dostępności maszyn na tych rynkach. Firma rozwinęła kanały dystrybucji, rozbudowała magazyny, a także zwiększyła zatrudnienie. W efekcie dynamika sprzedaży produktów SaMASZ wzrosła o kilka procent, a firma zbudowała silną pozycję poza kontynentem europejskim.

Decyzję o ekspansji na rynek Ameryki Północnej podjęliśmy 8 lat temu. Już po pierwszych targach w Syracuse w stanie Nowy York, okazało się, że specyfika tego rynku będzie od nas wymagać innego podejścia, od tego które sprawdza się od wielu lat w krajach europejskich. Tradycyjna forma eksportu i rutynowa sprzedaż do klientów w USA czy Kanadzie z siedziby w Polsce nie miała żadnych perspektyw, dlatego zdecydowaliśmy się od razu znaleźć partnerów w Stanach Zjednoczonych, którzy mogliby się zająć obsługą tych rynków na miejscu. Po paru latach założyliśmy wspólnie z nimi spółkę SaMASZ North America, która z roku na rok stale rozwija swoją działalność zarówno w USA, jak i w Kanadzie.

Karol Wdziękoński
Dyrektor sprzedaży i marketingu SaMASZ

Przykład inwestycji zagranicznej

Elemental Holding SA

Charakterystyka firmy

Grupa kapitałowa działająca w branży recyklingu i obrotu surowcami wtórnymi.

Ekspansja zagraniczna

Ekspansja kapitałowa na trzech kontynentach: europejskim, amerykańskim, azjatyckim.

Kierunki ekspansji

- Litwa
- Niemcy
- Stany Zjednoczone
- Wielka Brytania
- Finlandia
- Malezja

> Strategia i działalność firmy

Elemental Holding działa w branży recyklingu i obrotu surowcami wtórnymi. Strategia grupy polega na inwestowaniu w podmioty zajmujące się urban mining i recyklingiem. Spółki należące do Grupy Elemental prowadzą działalność w ramach trzech linii biznesowych: recyklingu metali z grupy PGM (platinum group metals) z katalizatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz złomu metali nieżelaznych (non-ferrous). Spółka jest notowana na rynku głównym Giełdy Papierów Wartościowych od grudnia 2013 roku.

> Motywacje do kapitałowej ekspansji zagranicznej

Elemental Holding działa w branży surowców strategicznych. Odzyskiwanie cennych i rzadkich metali nie jest możliwe bez dostępu do rynku zakupowego, do materiałów i surowca. Rynki zakupu materiałów do recyklingu i sprzedaży produktów mają zasięg globalny. Kierunki ekspansji zagranicznej spółki ewoluowały wraz z sytuacją firmy oraz zmianami w otoczeniu biznesowym. Spółki wchodzące w skład Grupy mają siedziby w krajach Unii Europejskiej, Turcji, UAE, Singapurze, Malezji oraz w Stanach Zjednoczonych.

> Współinwestycje z Funduszem Ekspansji Zagranicznej

- W 2017 roku Fundusz Ekspansji Zagranicznej zakupił 49% udziałów w spółce zależnej grupy - UAB "EMP recycling" na Litwie. Pozyskane refinansowanie pozwoliło na realizację kolejnych akwizycji i dalszy rozwój organiczny grupy Elemental Holding.
- W 2018 roku Elemental Holding nabył 85% udziałów niemieckiej spółki Recat. Fundusz Ekspansji Zagranicznej w 2019 roku odkupił 32% udziałów w tej spółce. Celem refinansowania było dostarczenie finansowania na zwiększenie skali działalności grupy na rynku recyklingu zużytych katalizatorów samochodowych w Europie Zachodniej i wejściu na rynek amerykański.
- W 2019 roku Elemental Holding nabył 66% udziałów amerykańskiej spółki PGM of Texas LLC, co pozwoliło na zwiększenie rozwoju grupy kapitałowej na największym rynku recyklingu katalizatorów.

Kierunki ekspansji zagranicznej naszej spółki ewoluowały wraz z sytuacją firmy oraz zmianami w otoczeniu biznesowym. Pierwsza wspólna inwestycja z Funduszem Ekspansji Zagranicznej dotyczyła rynku litewskiego. Litwa, czy kraje bałtyckie, jako pierwsze pojawiły się na mapie zagranicznej ekspansji naszej firmy. Na Litwie pojawił się partner, którego profil bardzo nas zainteresował i postanowiliśmy przeprowadzić transakcję. Nieco później weszliśmy do Turcji, a następnie do krajów Europy Zachodniej: Niemiec, Wielkiej Brytanii i Finlandii. Decyzja o inwestycjach była związana z rynkiem zakupowym i pochodzeniem materiałów i surowców. W naszej strategii ekspansji staramy się wybierać rynki, które oferują najlepszy bilans pomiędzy przewidywaną rentownością i możliwym do uzyskania wolumenem obrotów. Kolejnym etapem było wyjście poza kontynent europejski: równolegle inwestowaliśmy w Ameryce Północnej oraz w Azji. W Stanach dokonaliśmy akwizycji dużego podmiotu, zaś w Malezji rozpoczęliśmy inwestycję typu greenfield wraz z lokalnym partnerem.

Krzysztof Spyra

Członek zarządu Elemental Holding

3

Ranking kierunków

Celem raportu jest opracowanie listy najbardziej atrakcyjnych kierunków ekspansji kapitałowej dla polskich firm

Główne założenia rankingu

Ranking ma na celu stworzenie listy najbardziej atrakcyjnych kierunków dla ekspansji kapitałowej polskich firm ze szczególnym wyróżnieniem kierunków nieoczywistych, czyli z wyeliminowaniem największych gospodarek świata lub gospodarek już teraz bardzo często wybieranych przez inwestorów.

Ranking ma odzwierciedlać nie tylko ogólną atrakcyjność rynków dla polskich firm, ale także brać pod uwagę różnorodne perspektywy i różne potrzeby w zależności od typu inwestora.

Po pierwsze, należy wyróżnić rynki atrakcyjne od strony **zdobywania nowych klientów** (zwiększenia sprzedaży) oraz **zmniejszenia kosztów w łańcuchach dostaw**.

W dalszym kroku należy rozróżnić atrakcyjność rynków w zależności od sektora gospodarki.

W analizie uwzględniono **pięć sektorów gospodarki**:

- **Przetwórstwo dóbr konsumpcyjnych**
- **Przetwórstwo dóbr produkcyjnych**
- **Budownictwo**
- **Handel**
- **Usługi ICT**

Podsumowując, ranking opiera się na czterech głównych założeniach: **wytypowanie rynków nieoczywistych, wielowymiarowość analizy, uwzględnienie perspektyw różnych typów inwestorów oraz przejrzystość analizy**.

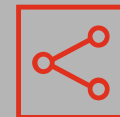
Wytypowanie rynków nieoczywistych

Lista krajów będąca wynikiem analizy nie powinna uwzględniać rynków już teraz popularnych wśród inwestorów.

Uwzględnienie perspektyw różnych typów inwestorów

W analizie brane są pod uwagę różne cele inwestycji oraz różne sektory gospodarki.

Wielowymiarowość analizy

Metodologia opracowania rankingu uwzględniać ma różne podejścia w celu dostarczenia jak najbardziej trafnych wyników.

Przejrzystość analizy

Metodologia opracowania rankingu powinna być względnie prosta i przejrzysta, aby wyniki były łatwe w interpretacji, zaś ranking możliwy do odtworzenia w czasie.

Unikalna metodologia i minimalizacja błędów dzięki udziałowi ekspertów branżowych

Proces opracowania rankingu przebiega w kilku krokach

- Najpierw wytypowano listę krajów potencjalnie atrakcyjnych dla polskich inwestorów zagranicznych na podstawie dwóch analiz – pierwszej, której celem była identyfikacja nowych, wschodzących rynków na globalnej mapie BIZ oraz drugiej, identyfikującej rynki już rozpoznane przez polskich przedsiębiorców.
- Na podstawie wyników obu analiz stworzono listę do scoringu złożoną z 15 pierwszych krajów z Analizy 1 i 15 państw z Analizy 2.
- Za pomocą powyższej metody stworzono ranking podstawowy oraz siedem rankingów z uwzględnieniem rodzaju inwestycji i sektora gospodarki.
- Kończącym etapem opracowania rankingu była korekta ekspercka mająca na celu wyeliminowanie z ostatecznej listy państw rajów podatkowych i krajów opierających swoją gospodarkę w dużym stopniu na sektorze wydobywania ropy naftowej i gazu.
- W wyniku poszczególnych analiz powstał ranking podstawowy oraz siedem rankingów szczegółowych (rankingi sektorowe oraz rankingi inwestycji nakierowanych na ograniczanie kosztów lub zdobycie nowych klientów – ekspansję).

Sposób identyfikacji puli krajów to efekt dwóch działań analitycznych

Analiza 1

- W tym kroku zidentyfikowane zostały nowe, wschodzące rynki na globalnej mapie BIZ z uwzględnieniem krajów, które swoimi cechami mogą najbardziej odpowiadać polskim firmom. Wytypowano kraje, w których dynamika przychodzących inwestycji zagranicznych (stanów inwestycji) jest najwyższa. Następnie spośród nich zostały wybrane te, które mają najmocniejsze relacje z krajami Unii Europejskiej, szczególnie z obszaru Europy Środkowej i Niemiec. Następnym krokiem była identyfikacja tych cech krajów, które czynią je atrakcyjnymi dla polskich inwestorów pod względem inwestycji kosztowych lub nakierowanych na ekspansję oraz dla poszczególnych sektorów.
- Na podstawie danych CDIS (Coordinated Direct Investment Survey) zidentyfikowane zostały kraje, które w ostatnich 5 latach zanotowały najwyższy wzrost stanów przychodzących BIZ. Spośród tych krajów zostały wybrane te, które mają najmocniejsze relacje inwestycyjne z krajami UE, a szczególnie z Niemcami i innymi niż Polska krajami CEE (kraje, w których inwestuje co najmniej połowa krajów UE, Niemcy oraz co najmniej jeden kraj CEE).

Analiza 2

- W tym kroku zidentyfikowane zostały kraje już stanowiące dla polskich inwestorów przyczółki ekspansji, to znaczy takie, których udział w polskich BIZ jest wyższy niż ich udział w BIZ innych krajów UE. Oznacza to, że są to rynki już rozpoznane przez polskich przedsiębiorców, które mogą stać się istotnymi kierunkami ekspansji w przyszłości. W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych często występują efekty sieciowe – wykorzystywanie rynków przez jedne firmy sprawia, że innym jest tam łatwiej prowadzić ekspansję. Budują się krajowe zasoby wiedzy dotyczące rynków, a inne firmy podążają śladami swoich konkurentów.
- Na podstawie danych Eurostatu dotyczących stanów bezpośrednich inwestycji zagranicznych wychodzących policzone zostały udziały poszczególnych rynków w inwestycjach Polski i Niemiec (jako jednego z globalnych liderów w obszarze inwestycji zagranicznych). Następnie wybrano 20 kluczowych rynków, które w polskich BIZ mają większy udział niż w BIZ Niemiec.

Ostatnim etapem powstawania rankingu było uwzględnienie analizy scoringowej i oceny eksperckiej

System scoringowy

- Bazując na wynikach obu analiz, stworzono listę do scoringu złożoną z 15 pierwszych krajów z Analizy 1 i 15 państw z Analizy 2. System scoringowy powstał na podstawie modelu grawitacyjnego oddzielnie dla pięciu sektorów gospodarki (przetwórstwo dóbr konsumpcyjnych, przetwórstwo dóbr produkcyjnych, budownictwo, handel i usługi ICT). Celem jest nadanie wagi cechom najmocniej wpływającym na przychodzące inwestycje zagraniczne. Każdy kraj otrzymał ocenę w pięciu sektorach.
- Ponadto krajom zostały nadane oceny rankingowe w zależności od rodzaju inwestycji. W ocenie inwestycji kosztowych wykorzystane zostały: koszt pracy (aproksymowany przez PKB per capita – im niższy, tym lepiej), indeks kapitału ludzkiego (im wyższy, tym lepiej), praworządność (im wyższa, tym lepiej), indeks percepcji korupcji oraz wielkość eksportu do UE w relacji do PKB. W ocenie atrakcyjności dla inwestycji nakierowanych na zdobywanie nowych klientów wykorzystane zostały: dochody ludności (im wyższe, tym lepiej), wielkość populacji (im wyższa, tym lepiej), wskaźnik urbanizacji (im wyższy, tym lepiej) oraz dynamika PKB (im wyższa, tym lepiej).

Ocena ekspercka

- Końcowym etapem opracowania rankingu jest poddanie otrzymanych wyników ocenie (korekcie) eksperckiej. Celem tego kroku jest wyeliminowanie z analizy krajów uznawanych za raje podatkowe. Z końcowej listy odrzucone zostały także państwa, które opierają swoją gospodarkę na sektorze upstream (wydobycie ropy naftowej i gazu), ze względu na zaburzenie wyników rankingu – takie kraje cechują się bowiem wysokimi napływami inwestycji zagranicznych ze względu na bogate zasoby naturalne. Dokonano także korekty eksperckiej odejmując punkty za niekorzystny klimat polityczno-gospodarczy.
- Wyżej wymienione kroki zaowocowały powstaniem ośmiu rankingów – jednego rankingu podstawowego oraz siedmiu rankingów szczegółowych, uwzględniających poszczególne sektory gospodarki oraz typy inwestycji.

Najbardziej atrakcyjne kraje dla polskich inwestycji zagranicznych – ranking podstawowy

Miejsce	 Kraj	Miejsce	 Kraj
1.	Indie	11.	Dania
2.	Malezja	12.	Turcja
3.	Rumunia	13.	Korea Płd.
4.	Chile	14.	Litwa
5.	Tajlandia	15.	Ukraina
6.	Czechy	16.	Portugalia
7.	Węgry	17.	Finlandia
8.	Słowenia	18.	Łotwa
9.	Słowacja	19.	Białoruś*
10.	Estonia	20.	Australia

* Kraj aktualnie cechuje się niestabilnością polityczną, ale ze względu na warunki gospodarcze może w przyszłości stać się atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.

Najbardziej atrakcyjne kraje dla polskich inwestycji zagranicznych – ranking według typów inwestycji

Miejsce	Zwiększenie sprzedaży	Zmniejszenie kosztów*
1.	Indie	Maroko
2.	Malezja	Ukraina
3.	Tajlandia	Białoruś**
4.	Korea Płd.	Bułgaria
5.	Turcja	Rumunia
6.	Australia	Bośnia i Hercegowina
7.	Rumunia	Chorwacja
8.	Chile	Malezja
9.	Peru	Indie
10.	Izrael	Mołdawia

Legenda:

- Zwiększenie sprzedaży
- Zmniejszenie kosztów
- Zwiększenie sprzedaży i zmniejszenie kosztów

* Lista przedstawia tylko kraje, które mają PKB per capita niższy od Polski.

** Kraj aktualnie cechuje się niestabilnością polityczną, ale ze względu na warunki gospodarcze może w przyszłości stać się atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.

Najbardziej atrakcyjne kraje dla polskich inwestycji zagranicznych – rankingi sektorowe

Miejsce	 Przetwórstwo dóbr konsumpcyjnych	 Przetwórstwo dóbr produkcyjnych	 Budownictwo	 Handel	 ICT
1.	Dania	Indie	Indie	Korea Płd.	Dania
2.	Czechy	Dania	Kolumbia	Węgry	Finlandia
3.	Finlandia	Korea Płd.	Węgry	Indie	Czechy
4.	Słowacja	Czechy	Korea Płd.	Chorwacja	Turcja
5.	Węgry	Węgry	Turcja	Izrael	Korea Płd.
6.	Rumunia	Finlandia	Australia	Dania	Izrael
7.	Litwa	Izrael	Izrael	Czechy	Australia
8.	Indie	Turcja	Chorwacja	Turcja	Rumunia
9.	Turcja	Australia	Czechy	Australia	Indie
10.	Białoruś*	Litwa	Malezja	Finlandia	Węgry

* Kraj aktualnie cechuje się niestabilnością polityczną, ale ze względu na warunki gospodarcze może w przyszłości stać się atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.

Najbardziej atrakcyjne kraje dla polskich inwestycji zagranicznych – wyniki rankingu

Nasze założenie: inwestycje najlepiej realizować w krajach, które są włączone w łańcuchy dostaw UE

Każda firma planująca ekspansję międzynarodową chciałaby być obecna na dużych, zamożnych rynkach z szerokim dostępem do zasobów produkcyjnych, klientów posiadających odpowiednią siłę nabywczą oraz w których panuje wysoki poziom ochrony prawnej. Dlatego USA, Niemcy, Francja czy Wielka Brytania stanowią zwykle wiodące kierunki dla inwestycji bezpośrednich. Tylko te cztery kraje odpowiadają za połowę inwestycji zrealizowanych przez firmy z krajów UE. Wysoko na liście są też zwykle Chiny, które są największym rynkiem świata pod względem populacji.

Jednak pula atrakcyjnych do inwestycji krajów jest znacznie szersza. Firmy myśląc o największych rynkach czasami mogą nie brać pod uwagę bardzo atrakcyjnych okazji otwierających się w mniejszych krajach. Co istotne, mogą być to kierunki, na których polskie firmy mogą mieć przewagę konkurencyjną ze względu na unikalną wiedzę dotyczącą działania w warunkach gospodarki rynku wschodzącego, albo ze względu na bliskość geograficzną i kulturową.

Ranking prezentuje listę tych kierunków, na których firmy z Polski mogą potencjalnie odnosić największe sukcesy. Ranking powstał w oparciu o połączenie wyników dwóch analiz. O miejscu w rankingu decyduje atrakcyjność kraju liczona na podstawie modelu składającego się z kilkudziesięciu wskaźników ekonomicznych. Kluczowe znaczenie ma PKB i PKB per capita, wielkość populacji i jakość tzw. kapitału ludzkiego, czy też powiązania handlowe z Europą – zakładamy bowiem, że inwestycje najlepiej realizować w krajach, które już są włączone w europejskie łańcuchy dostaw.

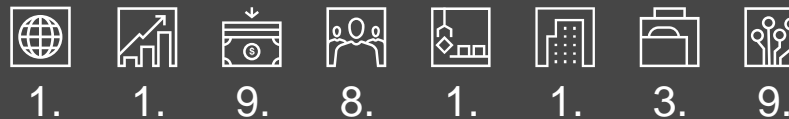
Pięć pierwszych miejsc w podstawowym rankingu kierunków sukcesu polskich BIZ zajmują Indie, Malezja, Rumunia, Chile i Tajlandia. W przypadku inwestycji nastawionych na obniżenie kosztów i uzyskanie oszczędności w łańcuchu dostaw, najważniejsze kierunki to Maroko, Ukraina i Białoruś*, zaś w przypadku inwestycji nastawionych na zdobywanie nowych klientów – Indie, Malezja i Tajlandia. Przedstawiamy również ranking według sektorów, w których realizowane są inwestycje. I tak najbardziej atrakcyjnym kierunkiem dla przetwórców dóbr produkcyjnych oraz firm budowlanych są Indie, dla przetwórców dóbr konsumpcyjnych i firm z sektora ICT – Dania, zaś dla firm handlowych – Korea Południowa. Ranking prezentuje rynki z całego świata, zarówno państwa bliskie Polsce geograficznie – kraje europejskie, jak i te bardziej odległe: kraje azjatyckie, afrykańskie i z Ameryki Południowej.

Na następnych stronach raportu zostały przedstawione najważniejsze wskaźniki dla najbardziej atrakcyjnych krajów dla polskich przedsiębiorstw planujących ekspansję zagraniczną – opisane zostało 10 pierwszych państw z rankingu podstawowego oraz po 3 państwa z rankingów według typów inwestycji oraz sektorów.

* Kraj aktualnie cechuje się niestabilnością polityczną, ale ze względu na warunki gospodarcze może w przyszłości stać się atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.
PFR TFI / PwC

Indie

Wschodzący gigant

Chociaż Indie wciąż są postrzegane jako kraj rozwijający się, to ich potencjał gospodarczy może uczynić z nich następcę Chin. Indie uznawane są bowiem za jedną z najszybciej rozwijających się gospodarek świata. W latach 2015-2019 średnioroczne tempo wzrostu PKB w tym kraju wyniosło 6,7%. W tym samym okresie stabilnie też rósł poziom zagranicznych inwestycji przychodzących. Indie w przeszłości uchodziły za kraj raczej zamknięty na inwestycje zagraniczne, nie licząc prężnej branży informatycznej, jednak od kilku lat i tu następują zmiany. Istotna liberalizacja dostępu do rynku nastąpiła m.in. w branży handlowej, telekomunikacyjnej czy budowlanej. Według przyjętej metodologii jest to obiecujący rynek dla polskich inwestycji zagranicznych, szczególnie dla przedsiębiorstw poszukujących nowych rynków zbytu oraz firm działających w sektorze budownictwa i przetwórstwie dóbr produkcyjnych.

Chociaż indyjski rynek jest rozpoznawalny wśród inwestorów z całego świata – w 2018 roku była to 18. gospodarka pod względem wartości inwestycji przychodzących, to wśród polskich inwestorów wciąż jest krajem stosunkowo nieznanym – w 2019 roku stan należności z tytułu inwestycji w Indiach wynosił jedynie 1% ogółu należności z polskich inwestycji zagranicznych. Zachętą do podjęcia inwestycji na rynku indyjskim może być powszechna znajomość języka angielskiego, a dla firm poszukujących szans na ekspansję i powiększenie rynku zbytu – wysoka i bogacąca się populacja – Indie zamieszkuje ponad 1,3 miliarda osób (dane za 2018 rok), wskazuje się także na szybko rosnącą klasę średnią. Wielkość rynku i szybkość wzrostu liczebności klasy średniej czyni Indie krajem atrakcyjnym dla firm poszukujących dużych rynków zbytu. Jednocześnie niskie koszty pracy i wysokie kwalifikacje pracowników w wielu sektorach dają możliwość outsourcingu produkcji.

63

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

94

214

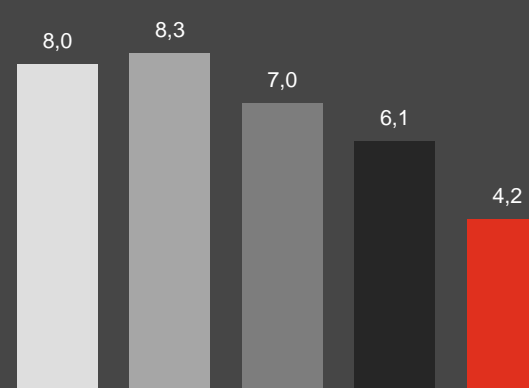
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

57

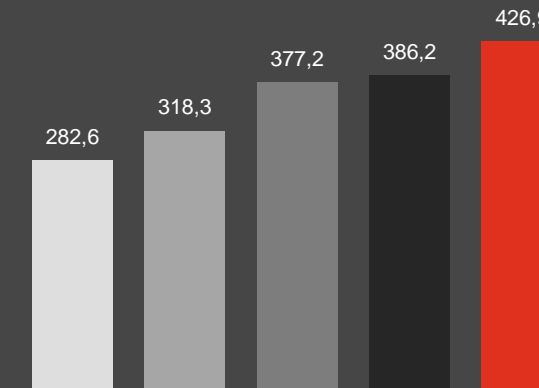
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Malezja

2.

2.

8.

10.

Reprezentant azjatyckich tygrysów

Malezja jest rozwijającym się azjatyckim rynkiem, coraz częściej dostrzeganym przez inwestorów, m.in. ze względu na niższe niż na przykład w sąsiadującym Singapurze koszty utrzymania. W 2019 roku malajska gospodarka odnotowała 4,3% wzrost PKB, stabilnie też rośnie wartość przychodzących inwestycji zagranicznych. Malezja odnotowała też spektakularny awans w rankingu Doing Business – w 2019 roku zajęła 12 miejsce, zaś w 2017 roku była 24. Awans ten można przypisać m.in. reformom usprawniającym proces zakładania spółki i postępującej cyfryzacji administracyjnej. Kraj ten oferuje inwestorom zagranicznym szereg zachęt inwestycyjnych – takich jak np. zwolnienia z podatku dochodowego, co jest odzwierciedlone we wzroście znaczenia kraju na mapie globalnych BIZ.

Malezja zajmuje drugie miejsce w opracowanym w raporcie rankingu podstawowym najbardziej atrakcyjnych kierunków dla polskich inwestycji. Jest interesującym kierunkiem zwłaszcza dla firm poszukujących możliwości zwiększenia sprzedaży ze względu na bogacące się społeczeństwo i wysoki dochód na mieszkańca oraz rosnącą konsumpcję. Z perspektywy firm planujących inwestycje zagraniczne w Malezji ciekawy może być też fakt, że standardowy czas pracy w tym kraju wynosi 48 godzin i 6 dni w tygodniu. Obecnie, co warto odnotować, trwają także negocjacje umowy o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a ASEAN, którego państwem członkowskim jest Malezja, a co w przyszłości może znacznie ułatwić inwestowanie w tym kraju.

12

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

54

214

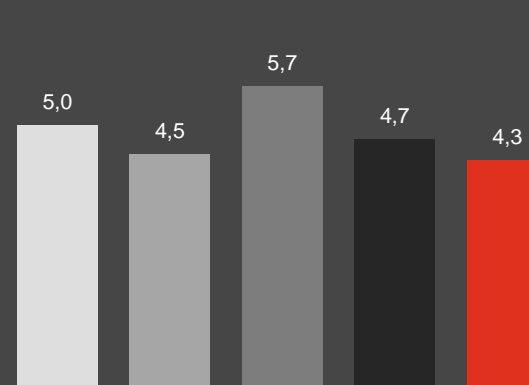
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

62

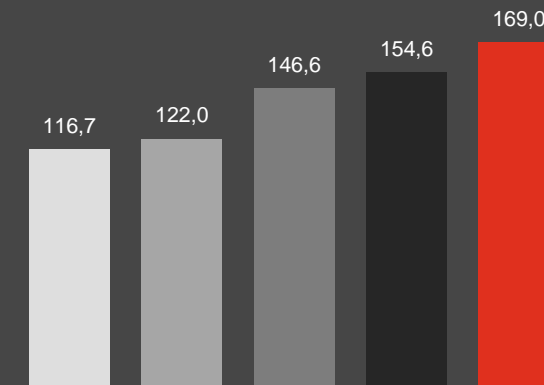
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Rumunia

3.

7.

5.

6.

8.

Szybko rosnący rynek unijny

Akcesja Rumunii do Unii Europejskiej w 2007 roku znacząco przyspieszyła jej wzrost gospodarczy, który w 2019 roku wyniósł 4,1%, rośnie też poziom przychodzących inwestycji zagranicznych. Kraj notuje szybki wzrost gospodarczy, wysokie inwestycje zagraniczne i odgrywa coraz większą rolę w systemie produkcji korporacji z Europy Zachodniej. Tym, co może czynić Rumunię szczególnie atrakcyjną dla zagranicznych inwestorów jest jej duży rynek wewnętrzny – kraj ten zamieszkuje ponad 20 milionów osób. Jest to 10. pod względem liczby ludności kraj Unii Europejskiej oraz drugi w Europie Środkowo-Wschodniej. Niewątpliwą zaletą rumuńskiego rynku dla inwestorów są także relatywnie niskie koszty pracy przy jednoczesnych wysokich kwalifikacjach siły roboczej – w 2019 roku jednostkowy koszt pracy wyniósł tam 7,7 euro, co jest drugim po Bułgarii najniższym wynikiem w Europie. Fakt ten czyni Rumunię państwem atrakcyjnym dla przedsiębiorstw poszukujących szans na zmniejszenie kosztów swojej działalności i chcących działać na rynku unijnym.

Rumunia przyciąga także inwestorów stosunkowo niskimi stawkami podatków – podstawowa stawka VAT wynosi 19%, co jest jednym z najniższych wyników w Europie. Jedną z głównych zalet tego rynku jest także bogacąca się klasa średnia, co objawia się rosnącą konsumpcją w tym kraju. Co ciekawe, Rumunia odznacza się także bardzo niskim wskaźnikiem restrykcji dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych – w 2019 roku zajęła 4. pozycję wśród uwzględnionych we wskaźniku przez OECD krajów. Jest to też kraj, który – tak jak Polska – stopniowo awansuje pod względem zaawansowania technologicznego i organizacyjnego. To czyni ją doskonałą lokalizacją dla polskich firm, ponieważ mogą one wykorzystywać swoje doświadczenia krajowe i implementować je na tamtejszym rynku.

55

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

77

214

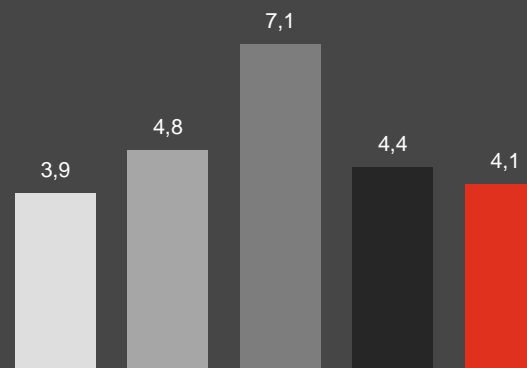
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

4

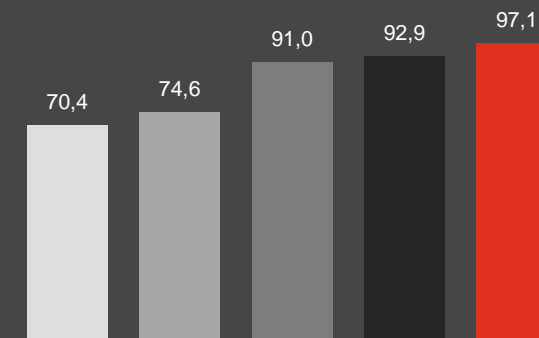
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators, Eurostat.

Chile

4.

8.

Stabilny rynek w Ameryce Południowej

Chociaż chilijska gospodarka nie rozwija się w tak spektakularnym tempie jak inne kraje przedstawione w rankingu (m.in. Indie czy Malezja) – w 2019 roku wzrost PKB wyniósł 1,1%, to ogromną zaletą tego rynku jest stabilność makroekonomiczna oraz polityczna. Kraj ten łączy wysoką dynamikę rozwoju z wysoką jakością instytucji oraz kapitału ludzkiego. Rynek chilijski daje ekspozycję na rozwój w Ameryce Łacińskiej, ponadto charakteryzuje się wysoką stabilnością instytucjonalną. Warto też zwrócić uwagę na to, że Chile posiada 7. najwyższy na świecie odsetek populacji zapisanej na studia wyższe, co obrazuje wysoką jakość kapitału ludzkiego. Jest to też 13. na świecie kraj pod względem stopy imigracji, co wskazuje na wysoki potencjał tamtejszej gospodarki i rynku pracy.

Chile plasuje się na 4. miejscu w rankingu podstawowym atrakcyjnych kierunków dla polskich inwestycji zagranicznych oraz na 8. miejscu w rankingu dla inwestycji ukierunkowanych na zwiększenie sprzedaży. Może to wynikać z faktu, że kraj ten charakteryzuje się stosunkowo wysoką siłą nabywczą konsumentów, więc jest interesującym rynkiem dla firm poszukujących nowych rynków zbytu. Chile bogate jest także w zasoby naturalne (m.in. w miedź), a gospodarka odznacza się stosunkowo wysokim poziomem internacjonalizacji. W 2017 roku rozpoczęły się także rozmowy dotyczące renegotjacji umowy stowarzyszeniowej pomiędzy Unią Europejską a Chile ukierunkowanej na wzmocnienie relacji handlowych pomiędzy stronami.

59

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

35

214

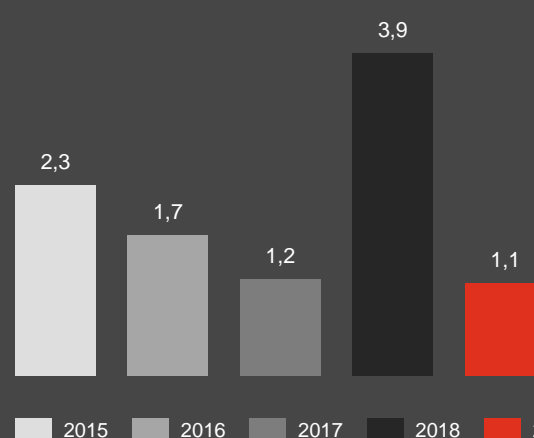
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

27

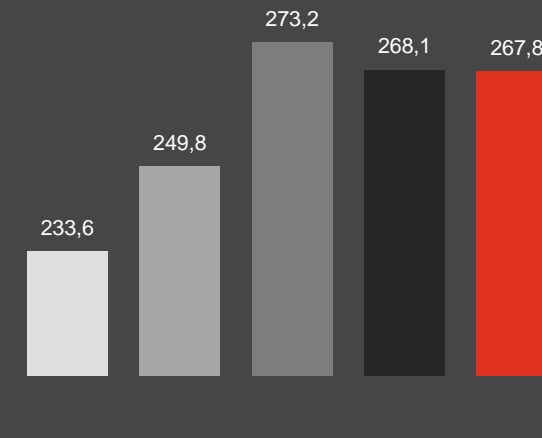
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Tajlandia

5.

3.

Serce Azji Południowo-Wschodniej

Tajlandia to kolejny obok Malezji stabilnie rozwijający się rynek Azji Południowo-Wschodniej. Choć tempo wzrostu PKB zwolniło w 2019 roku, kiedy wyniosło 2,4% w porównaniu do 4,2% rok wcześniej, to rynek może być uznawany za perspektywiczny z punktu widzenia inwestorów. Tajlandia w ostatnim czasie wprowadziła dużo reform ukierunkowanych na ułatwienie prowadzenia biznesu, co zaowocowało awansem o 6 pozycji w rankingu Doing Business 2019, w którym zajęła 21. miejsce. Jednym z aspektów, które brane są pod uwagę przy opracowywaniu tego rankingu jest m.in. czas potrzebny na założenie nowej spółki, który w analizowanym okresie skrócił się z 29 do 6 dni.

Tajlandia zajęła 5. miejsce w rankingu podstawowym najbardziej atrakcyjnych kierunków dla polskich inwestycji oraz 3. miejsce dla inwestorów poszukujących nowych rynków zbytu. Choć w Polsce kojarzona jest głównie jako kierunek turystyczny, to wśród zalet dla inwestorów wymienił można po pierwsze położenie geograficzne w sercu Azji Południowo-Wschodniej, a po drugie stosunkowo duży rynek i wysoką liczbę ludności – prawie 70 mln w 2018 roku. Państwo podejmuje kroki w celu uatrakcyjnienia rynku dla zagranicznych przedsiębiorstw, oferując m.in. zwolnienia czy ulgi podatkowe dla inwestorów. Tajlandia jest także krajem o dynamicznie rosnącej klasie średniej, z jednym z najwyższych odsetków ludności znajdującej się w tzw. *prime age*, czyli między 40. a 50. rokiem życia. Jest to bardzo atrakcyjna grupa z biznesowego punktu widzenia. Państwo jest także członkiem ASEAN, w związku z czym perspektywą dla polskich przedsiębiorstw może być fakt toczących się negocjacji umowy o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Stowarzyszeniem Narodów Azji Południowo-Wschodniej.

21

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

95

214

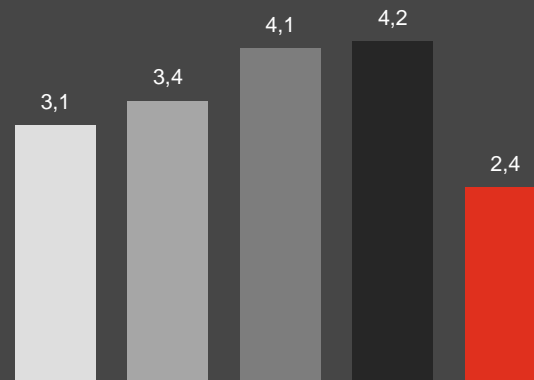
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

64

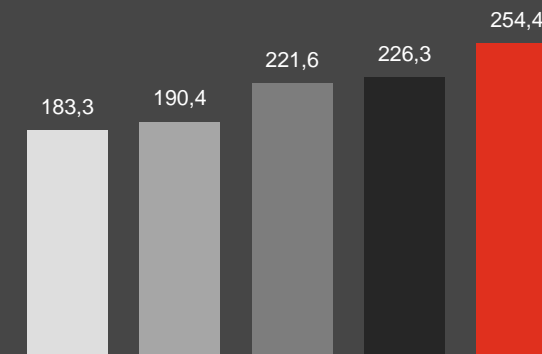
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Czechy

6.

2.

4.

9.

7.

3.

Sprawdzony partner handlowy

Czechy odznaczają się stabilnym wzrostem gospodarczym i są popularnym kierunkiem dla zagranicznych inwestorów w Europie Środkowo-Wschodniej ze względu na sprzyjające warunki ekonomiczne i strategiczne położenie geograficzne. Kraj ten charakteryzuje się także relatywnie wysokim wskaźnikiem praworządności – w 2018 roku Czechy zajęły pod tym względem 39. pozycję, co wskazuje na wysoki poziom ochrony własności i jest ważnym czynnikiem dla inwestorów.

Czechy są atrakcyjnym kierunkiem dla polskich przedsiębiorstw, a zwłaszcza dla firm działających w sektorze przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych oraz ICT, zajmując w rankingach odpowiednio 2. i 3. miejsce. Wynika to z faktu wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, co przekłada się na najwyższy wśród państw Grupy Wyszehradzkiej poziom dochodu na mieszkańca – w 2019 roku wskaźnik ten wyniósł ponad 23 tys. dolarów. Dla polskich firm z sektora przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych znaczący może też być fakt relatywnego podobieństwa preferencji konsumentów na czeskim rynku z preferencjami polskimi. Przedsiębiorstwa z sektora ICT mogą liczyć zaś na wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą oraz rozwiniętą infrastrukturę IT. Czechy są pionierem wśród państw Grupy Wyszehradzkiej pod względem wartości nakładów na B+R na mieszkańca – w 2018 roku wyniosły one 377,6 euro. Niewątpliwą zaletą Czech jako odbiorcy polskich inwestycji jest także bliskość geograficzna tego kraju. Warto też wspomnieć, że Czechy mają jeden z najwyższych na świecie indeksów kapitału ludzkiego, który obrazuje wysoki poziom wykształcenia społeczeństwa.

41

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

39

214

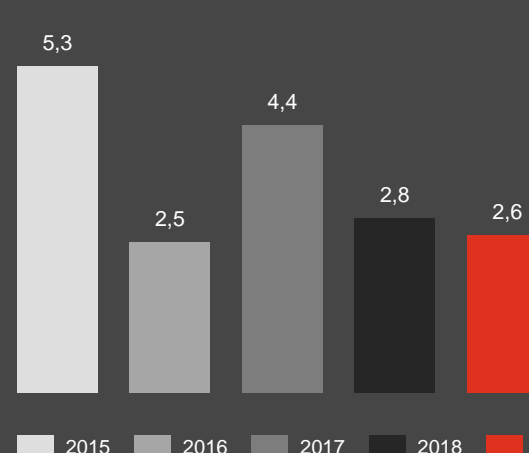
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

5

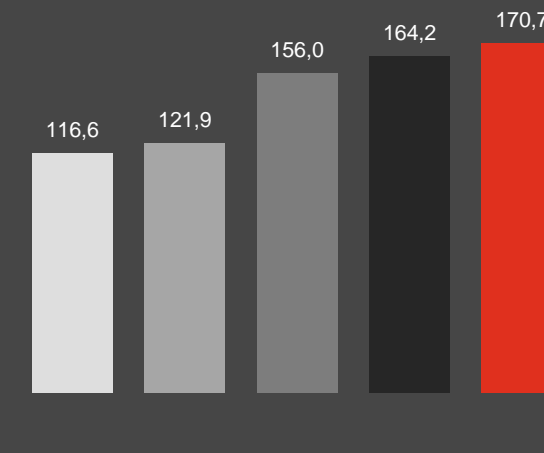
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

7.

5.

5.

3.

2.

10.

Partner w Grupie Wyszehradzkiej

Węgry są stabilnie rozwijającym się rynkiem pod względem ekonomicznym, notującym stosunkowo wysokie wzrosty PKB na przestrzeni ostatnich lat – średnioroczne tempo wzrostu w tym kraju w latach 2015-2019 wyniosło 4%. Dobra sytuacja gospodarcza odzwierciedlona jest wysoką popularnością Węgier wśród inwestorów zagranicznych. Na początku 2020 roku minister spraw zagranicznych i handlu Węgier Péter Szijjártó poinformował, że w 2019 roku kraj odnotował rekordowy przyrost zagranicznych inwestycji – zarówno pod względem wartości, jak i liczby nowych przedsięwzięć. W ostatnim pięcioleciu kraj odzyskiwał zaufanie inwestorów utracone po kryzysie gospodarczym, który na Węgrzech zaczął się jeszcze w 2007 roku. Wysoki wzrost gospodarczy sprawił, że wartość projektów greenfield była w 2018 i 2019 roku na Węgrzech wyraźnie wyższa niż w Czechach i na Słowacji razem wziętych. Wiele projektów jest realizowanych w sektorze przemysłowym, w nieruchomościach komercyjnych, czy IT. Choć kraj zmaga się ze wstrząsami instytucjonalnymi, to na razie jest dla inwestorów atrakcyjną lokalizacją. Rząd węgierski od lat prowadzi politykę ukierunkowaną na przyciąganie zagranicznych inwestycji, a Węgry są już teraz doceniane przez polskich przedsiębiorców – kraj zajmuje 5. miejsce pod względem stanu należności z polskich inwestycji zagranicznych, a tylko w I. kwartale 2019 roku na Węgrzech zainwestowało aż 5 polskich firm.

Węgry zajmują siódme miejsce w rankingu atrakcyjnych kierunków dla polskich inwestycji zagranicznych, są też dobrym kierunkiem dla firm z sektora handlu oraz budownictwa. Jedną z podkreślanych przez inwestorów i przedsiębiorców zalet tego kraju są stawki podatkowe – na Węgrzech obowiązuje liniowa, 9% stawka CIT – najniższa w Unii Europejskiej. Węgry odznaczają się też wykwalifikowaną siłą roboczą, zaś dla firm z sektora handlowego zaletą jest znajomość i bliskość rynku oraz podobne do polskich upodobania konsumentów. W maju 2020 roku rząd węgierski wprowadził jednak tymczasowy system monitorowania przychodzących inwestycji zagranicznych, obowiązujący do końca 2020 roku. Uzyskanie zgody rządu na inwestycje jest wymagane dla firm działających np. w przemyśle farmaceutycznym czy produkujących wyroby medyczne.

52

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

59

214

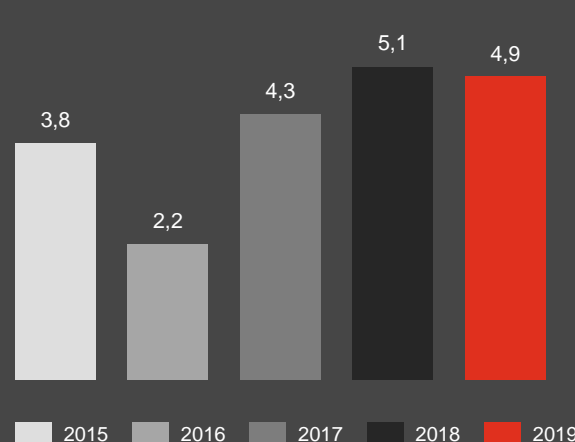
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

13

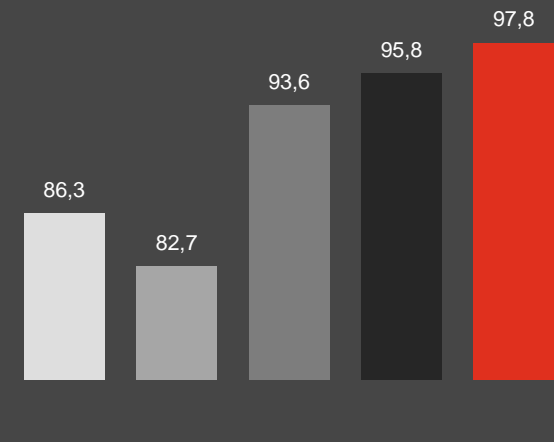
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Słowenia

8.

Perła Adriatyku

W latach 2015-2019 słoweńska gospodarka rozwijała się średnim tempie 3,6%, stabilnie też rośnie międzynarodowa pozycja inwestycyjna kraju. W 2019 roku wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Słowenii wynosiła 18,1 mld dolarów. Zaletą Słowenii jest także relatywnie wysoki poziom praworządności – kraj ten zajął w 2018 roku pod tym względem 37. pozycję, co wskazuje także na stabilność polityczną – oraz stosunkowo wysoka pozycja w Rankingu Doing Business – w 2019 roku Słowenia zajęła także 37. miejsce, co było awansem o 5 pozycji względem roku poprzedniego, co wskazuje na stabilne warunki prowadzenia biznesu.

Słowenia to bardzo ważne centrum przemysłowe obsługujące dużą część Europy. Kraj ma jedną z najwyższych na świecie relacji handlu zagranicznego do PKB (tzw. wskaźnik otwartości). Cechuje się także atrakcyjną relacją wydajności pracy do kosztów zatrudnienia i wysokim poziomem zaawansowania technologicznego produkcji. Słowenia odznacza się także bardzo niskim indeksem restrykcji dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych – w 2019 roku wyniósł on 0,007, co czyni Słowenię 3. najbardziej przyjaznym BIZ państwem na świecie. Oznacza to, że łatwość inwestowania dla przedsiębiorstw zagranicznych utrzymuje się na podobnym poziomie, co dla firm krajowych. Wśród głównych sektorów skupiających bezpośrednio inwestycje zagraniczne wymienić można przetwórstwo przemysłowe, usługi finansowe i ubezpieczeniowe, handel oraz działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości. PKB per capita w 2019 roku wyniosło ponad 25 tys. dolarów, co czyni Słowenię jednym z najbogatszych państw regionu.

37

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

37

214

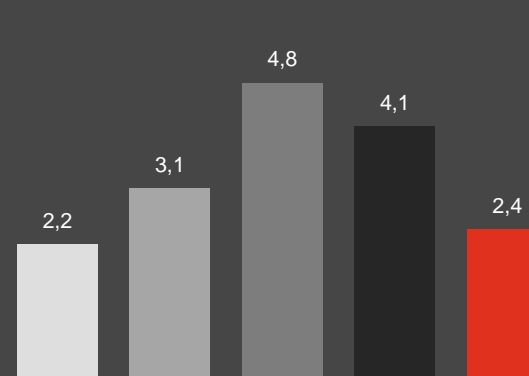
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

3

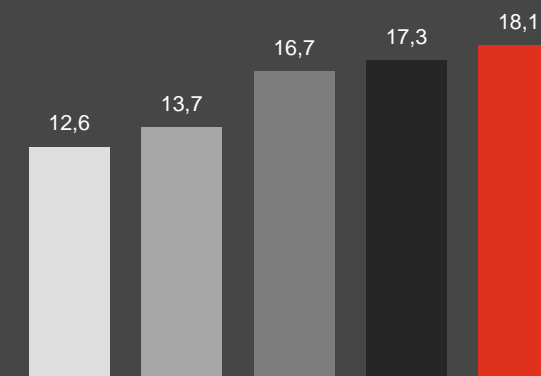
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Słowacja

9.

4.

Atrakcyjność po sąsiedzku

Aksesja Słowacji do Unii Europejskiej, podobnie jak w przypadku innych państw regionu stanowiła katalizator dla wzrostu gospodarczego kraju. Wśród głównych zalet Słowacji pod względem atrakcyjności dla inwestycji zagranicznych wymienić można położenie geograficzne w sercu Europy oraz relatywnie niskie koszty pracy – wskaźnik w 2019 roku wyniósł 13,5 euro, co było wynikiem o 1 euro niższym od sąsiadujących Czech, przy jednoczesnych wysokich kwalifikacjach pracowników. Słowacja podejmuje także wysokie inwestycje w modernizację infrastruktury – m.in. budowę autostrad, co także sprzyja podniesieniu jej atrakcyjności. Kraj ten już teraz staje się coraz bardziej popularny wśród polskich inwestorów zagranicznych – w 2019 roku Słowacja zajęła 13. miejsce pod względem wartości przepływu wychodzących bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a obecny udział Słowacji w portfelu polskich BIZ wynosi 2,7%.

Słowacja zajmuje 9. miejsce wśród najbardziej atrakcyjnych kierunków dla polskich inwestorów zagranicznych w opracowanym rankingu podstawowym oraz 4. miejsce dla inwestorów działających w sektorze przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych. Z punktu widzenia tego sektora niewątpliwą zaletą rynku słowackiego jest podobna do polskiej charakterystyka upodobań konsumentów oraz bliskość geograficzna.

45

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

63

214

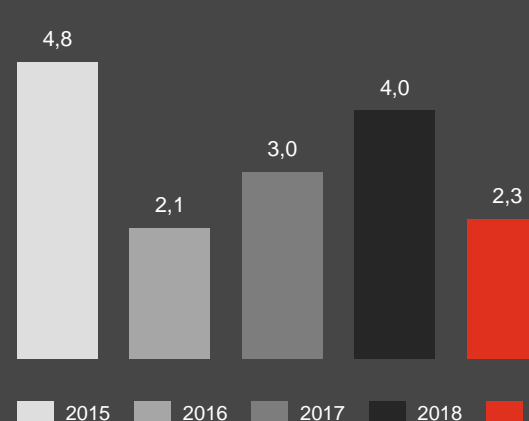
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

22

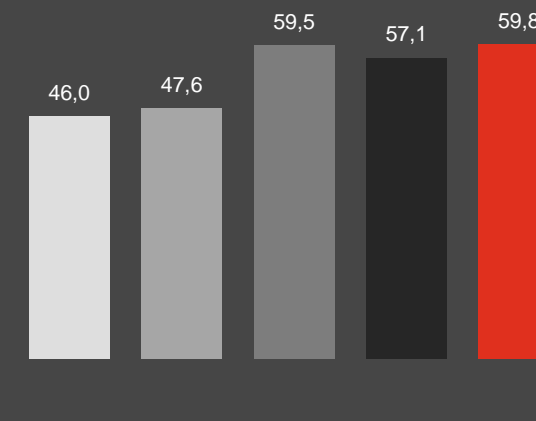
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Estonia

10.

Lider cyfryzacji w Europie

Estonia jest jedną z najszybciej rosnących gospodarek w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Jej tempo wzrostu wyniosło 5,7% w 2017 roku oraz utrzymało się na poziomie powyżej 4% w latach 2018 oraz 2019. Estonia odczuwa jednak negatywne skutki niestabilności politycznej w regionie, związanej m.in. z sankcjami UE przeciwko Rosji.

Kraj stanowi przyjazne środowisko dla inwestorów i znalazł się wśród 20 najwyższej ocenionych państw według rankingu Doing Business (2019). W roku 2019 już po raz szósty z rzędu Estonia zajęła także pierwsze miejsce w rankingu konkurencyjności systemów podatkowych OECD. Opodatkowanie dochodów z inwestycji wynosi w tym kraju 0%. Branże najbardziej popularne wśród inwestorów to przemysł, sektor informatyczny (ICT) oraz logistyka. Estonia jest jednym z wiodących państw pod względem zaawansowania sektora IT, który cechuje się wysokim stopniem innowacyjności. Kraj posiada w tym zakresie zarówno odpowiednio wykształcone społeczeństwo, jak i konieczną infrastrukturę. Estonia jest również światowym liderem pod względem rozwoju i zaawansowania e-administracji. Przez Internet możliwe jest nie tylko założenie firmy czy podpisanie dokumentów, ale i zagłosowanie w wyborach oraz wiele innych usług administracyjnych.

18

/190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

29

/214

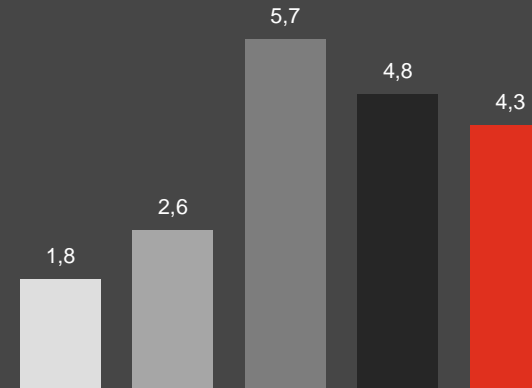
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

7

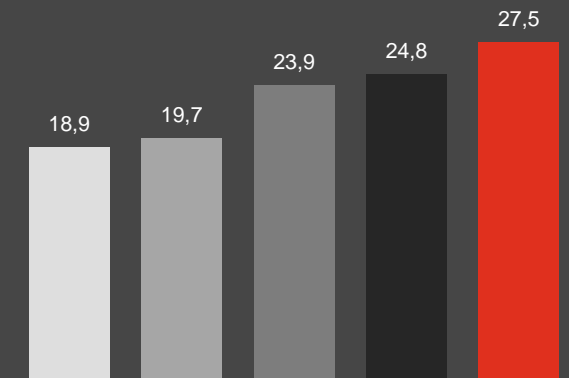
/69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Maroko

1.

Pomost pomiędzy Afryką a Europą

Maroko charakteryzuje stabilność makroekonomiczna, w tym niska inflacja. Chociaż tempo wzrostu PKB kraju w ostatnich latach spadło, w 2019 roku wzrost utrzymał się na poziomie powyżej 2% PKB. Maroko jest także krajem stabilnym politycznie. W 2017 roku państwo ponownie dołączyło do Unii Afrykańskiej, po tym jak kraj pozostawał poza organizacją przez ponad trzy dekady. Obecna pozycja geopolityczna Maroka i bliskie więzi handlowe z państwami członkowskimi Unii Europejskiej sprawiają, że kraj może odegrać istotną rolę w zbliżeniu się krajów Afryki z państwami Europy. Maroko może być dla polskich przedsiębiorstw oknem na Afrykę, która staje się kontynentem wielkich szans biznesowych.

Sektor produkcji przemysłowej cieszył się największą popularnością wśród inwestorów w ostatnich latach, a inwestycje były często skierowane także do sektorów związanych z nieruchomościami, telekomunikacją, turystyką oraz energią. W celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej, Maroko przeprowadziło również kompleksowy Program Przyspieszenia Przemysłowego 2014-2020 (ang. Industrial Acceleration Plan 2014-2020). W latach 2012-2020, Maroko wyprzedziło również aż 40 państw w rankingu Doing Business.

Maroko jest krajem szczególnie atrakcyjnym dla przedsiębiorstw poszukujących oszczędności związanych z prowadzeniem swojej działalności. Jedną z przyczyn może być niższy poziom dochodów – PKB na mieszkańca w 2018 roku wyniósł 3237,8 dolarów, co było jednym z najniższych wyników regionu.

53

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

106

214

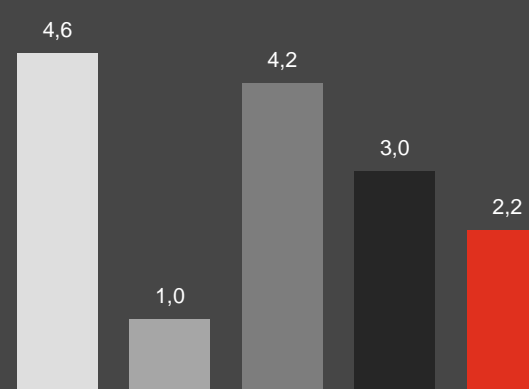
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

30

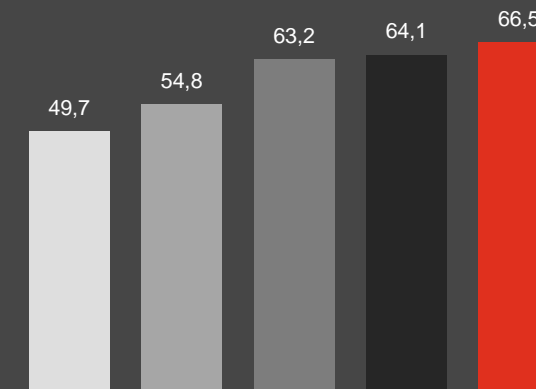
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Ukraina

15.

2.

Coraz bliższy partner UE

Ukraina cechuje się niepewną sytuacją polityczną ze względu na toczący się od 2014 roku konflikt z Rosją. Miało to swoje reperkusje gospodarcze i odzwierciedlone było dużym spadkiem PKB w 2015 roku, kiedy ukraińska gospodarka skurczyła się o 9,8%. Ukraina charakteryzuje się także niskim wskaźnikiem praworządności, który wyniósł w 2018 roku 24,0, co uplasowało państwo na odległej, 159. pozycji. Z drugiej jednak strony, kraj ten może być atrakcyjny dla inwestorów zagranicznych – po pierwsze ze względu na fakt, iż jest to stosunkowo duży rynek z wysoką liczbą konsumentów – Ukrainę zamieszkuje obecnie 41,2 mln osób, zaś koszty pracy są relatywnie niskie – nominalny PKB per capita będący ich aproksymacją wyniósł w 2019 roku 3,6 tys. dolarów (dla porównania analogiczny wskaźnik dla Białorusi w tym samym okresie sięgał 6,7 tysiąca dolarów). Ukraina prowadzi intensywną modernizację, która ma na celu znaczną poprawę warunków prowadzenia biznesu pod względem przejrzystości i przewidywalności regulacji. Kraj posiada także duże zasoby dobrze wykształconej siły roboczej, istotne dla firm działających w branżach usługowych, takich jak ICT.

Ukraina zajęła 15. miejsce w rankingu podstawowym najbardziej obiecujących kierunków dla polskich przedsiębiorstw oraz 2. miejsce w rankingu dla inwestycji zorientowanych na obniżenie kosztów. Z perspektywy polskich przedsiębiorstw, poza powyższymi determinantami, ważny może być też fakt geograficznej oraz kulturowej bliskości.

UWAGA: Ukraina cechuje się niepewną sytuacją polityczną ze względu na toczący się od 2014 roku konflikt z Rosją, ale ze względu na wprowadzane reformy gospodarcze może stać się w przyszłości atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.

64

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

159

214

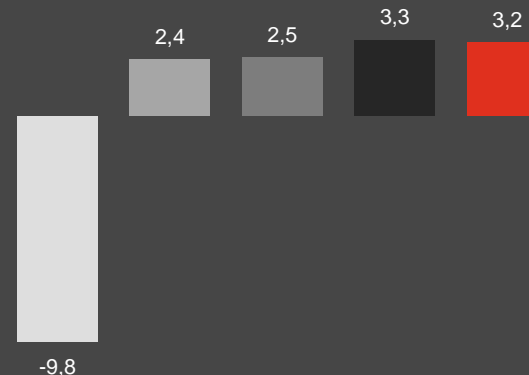
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

45

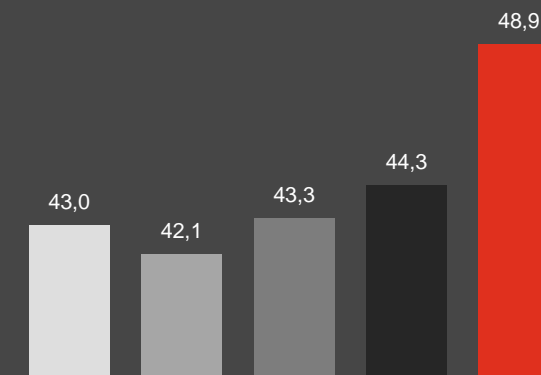
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Białoruś

19.

3.

10.

Kraj o ciekawym potencjale inwestycyjnym

Białoruś to kraj borykający się obecnie z wieloma problemami natury politycznej. Wskaźnik Rule of Law obrazujący poziom praworządności wyniósł w tym kraju w 2018 roku 19,2, co plasuje Białoruś wśród 50 ostatnich pod tym względem gospodarek świata. W latach 2015-2016 Białoruś notowała także ujemny wzrost PKB. Od 2017 do 2019 roku białoruska gospodarka rosła w średnim tempie 2,3%. Co więcej, PKB na mieszkańca według parytetu siły nabywczej wyniosło w 2019 roku 19,9 tys. dolarów (o 6,5 tys. dolarów więcej od sąsiadującej Ukrainy), co obrazuje relatywnie wysoki poziom życia na Białorusi.

Zaletą Białorusi dla inwestorów jest jej położenie w sercu Europy Środkowo-Wschodniej, a także fakt, że jest niejako pomostem pomiędzy Unią Europejską a krajami Wspólnoty Państw Niepodległych. Białoruś charakteryzuje się także niskimi kosztami pracy przy jednoczesnym wysokim potencjale kapitału ludzkiego, dając dostęp nie tylko do rynków zbytu w krajach byłej WNP, ale też outsourcingu produkcji. Państwo znajduje się na 3. pozycji w rankingu inwestycji ukierunkowanych na obniżenie kosztów. Kraj jest też atrakcyjny dla firm z sektora przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych – znajduje się na 10. miejscu w tym rankingu. Na znaczeniu przybiera także sektor IT, wspierany wieloma inwestycjami i dotacjami – w przyszłości może stać się ważnym filarem rozwoju gospodarczego. Obecny kryzys polityczny może być dla Białorusi bardzo kosztowny, ale możliwe też, że wyzwoli zmiany systemowe, które przyspieszą rozwój kraju.

UWAGA: Białoruś cechuje się aktualnie niestabilnością polityczną, ale ze względu na warunki gospodarcze może stać się w przyszłości atrakcyjnym kierunkiem inwestycji dla polskich przedsiębiorstw.

49

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

169

214

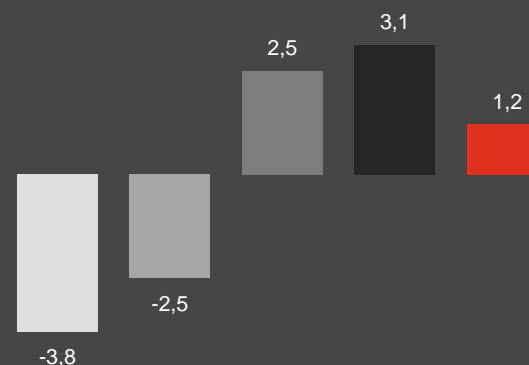
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

37

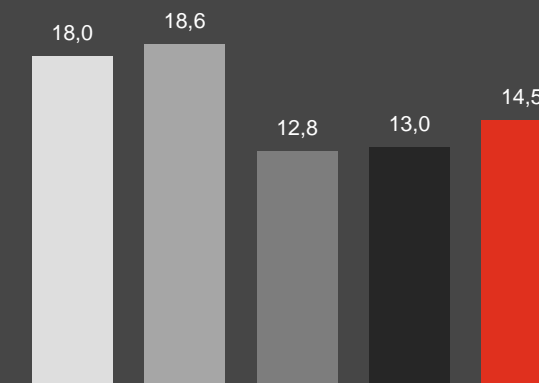
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Dania

11.

Lider czystych technologii

Dania jest krajem nie tylko stabilnym – zarówno pod względem ekonomicznym, jak i politycznym, ale także charakteryzującym się wyjątkowo przyjaznym środowiskiem biznesowym – w 2019 roku Dania zajęła 4. lokatę w rankingu Doing Business. Kraj cechuje stabilny wzrost PKB na poziomie powyżej 2% w ostatnich 5 latach (2,4% w 2019 roku) oraz jeden z najwyższych wskaźników PKB per capita w Europie.

Atuty Danii, które czynią ten kraj atrakcyjnym wśród inwestorów, to między innymi wysoki poziom innowacyjności, nowoczesna infrastruktura, a także wysoko wyedukowana siła robocza oraz jakość życia. Dania zajmuje wiodącą pozycję w sektorze czystych technologii, tworząc i promując nowoczesne rozwiązania związane m.in. transportem czy energetyką. Podejmowane działania czynią ten kraj jednym z pionierów w obrębie podejmowanych wysiłków na rzecz zrównoważonego rozwoju. Dania została również oceniona jako najbardziej atrakcyjny kraj dla polskich inwestycji w sektorze ICT (nakłady na B+R w tym kraju wynoszą aż 1580,9 euro na mieszkańca) oraz przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych. Jest też krajem obiecującym dla firm z sektora przetwórstwa dóbr produkcyjnych. Należy jednak zwrócić uwagę, że jest to kraj o relatywnie mniejszej niż w przypadku pozostałych państw prezentowanych w raporcie populacji.

4

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

8

214

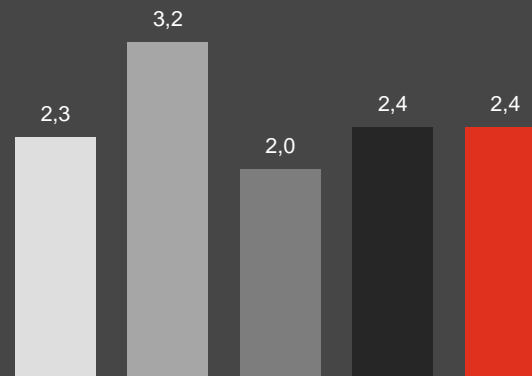
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

16

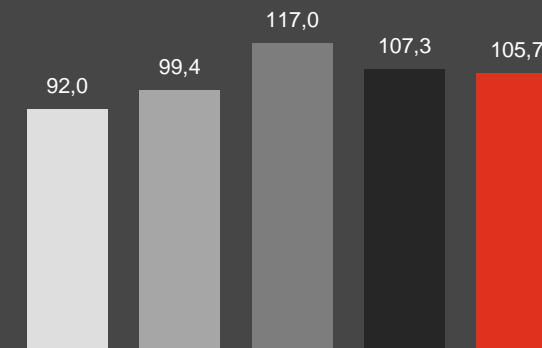
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

Kolumbia

2.

Wschodzący rynek Ameryki Południowej

Kolumbia odnotowała w XXI wieku silny wzrost gospodarczy, który może być zobrazowany poprzez – między innymi – podwojenie się wskaźnika PKB per capita. Kraj cechuje stabilna sytuacja makroekonomiczna w ostatnich latach. Wzrost PKB w 2019 roku był wyższy niż średni wzrost w regionie i wyniósł 3,3%, mimo że gospodarka Kolumbii uciepiała z powodu spadających cen ropy. Chociaż Kolumbię wciąż charakteryzuje niska stabilność polityczna, odzwierciedlona m.in. w niskim wskaźniku praworządności (tym samym plasując Kolumbię 129. pod tym względem państwem świata), sytuacja polityczna w kraju uległa znacznej poprawie w ostatnich latach, szczególnie po ratyfikacji przełomowego traktatu pokojowego z grupą partyzancką FARC w 2016 roku. Kraj jest dynamicznym rynkiem, który stara się zdobyć zaufanie inwestorów. Jeszcze przed epidemią Międzynarodowy Fundusz Walutowy oceniał ten kraj jako jeden z tych z najwyższym potencjałem rozwojowym w Ameryce Łacińskiej, ze wzrostem gospodarczym oczekiwanym na poziomie ok. 3,7% rocznie w najbliższych latach.

Według rankingu Doing Business, Kolumbia jest czwartym najbardziej przyjaznym dla inwestorów krajem na terytorium Ameryki Łacińskiej. Kolumbia posiada także sprawny system finansowy – cechuje się jednym z najlepiej dokapitalizowanych systemów bankowych na świecie pod względem relacji kapitału banków do aktywów. Wśród inwestorów szczególnie popularny jest sektor wydobycia surowców, zwłaszcza ropy naftowej, chociaż popularnością cieszy się również sektor finansowy. W ostatnich latach rząd Kolumbii wprowadził wiele reform prawnych mających na celu zapewnienie bardziej przyjaznego środowiska dla inwestorów. Wprowadzono również zmiany legislacyjne mające na celu ułatwienie handlu międzynarodowego, między innymi poprzez cyfryzację procesów administracyjnych.

67

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

129

214

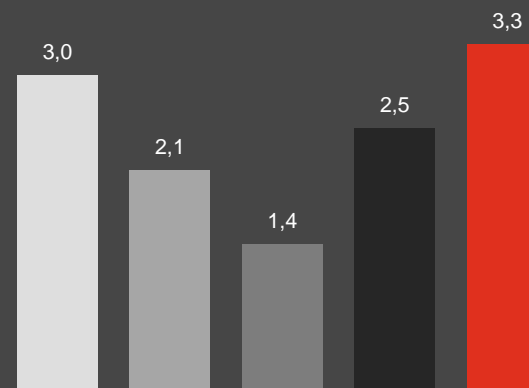
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

12

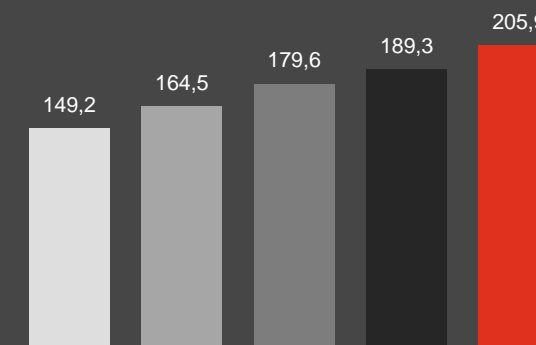
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Korea Południowa

13.

4.

3.

4.

1.

5.

Azjatycki tygrys nowoczesnych technologii

Korea Południowa jest państwem wysoko rozwiniętym i jedną z największych gospodarek świata, przynależąc tym samym do grupy G20. Korea znana jest jako jeden z tzw. „azjatyckich tygrysów”, których wspólną cechą był wyjątkowo szybki wzrost gospodarczy w drugiej połowie XX wieku. Podczas gdy tempo wzrostu gospodarki Korei spadło w ostatnich pięciu latach, Korea notowała stały wzrost wartości inwestycji przychodzących, które osiągnęły 238,6 mld USD w 2019 roku. Korea zajmuje wiodącą pozycję pod względem łatwości prowadzenia działalności gospodarczej, o czym świadczy 5. pozycja w globalnym rankingu Doing Business 2019. Koreę wyróżnia także wysoka wartość indeksu kapitału ludzkiego – jest to drugi pod tym względem kraj na świecie, po Singapurze. Wynika to m.in. z bardzo wysokiego odsetka osób, które kończą studia wyższe.

W rankingu najbardziej atrakcyjnych krajów dla polskich inwestycji zagranicznych, Korea Południowa zajmuje czwartą pozycję w kategorii potencjalnego wzrostu sprzedaży, co może wynikać z relatywnie wysokiego poziomu PKB per capita (31,7 tys. dolarów w 2019 roku) oraz czołowe pozycje w aż czterech różnych sektorach – przetwórstwa dóbr produkcyjnych, budownictwa, handlu oraz ICT – co wskazuje na olbrzymi potencjał tego kraju dla polskich inwestorów. Warto zwrócić uwagę na pozycję Korei jako jednego ze światowych liderów w sektorze ICT – zajmuje m.in. drugie miejsce w ICT Development Index (2017). Zalety kraju to również między innymi wysoko wykształcona siła robocza oraz nowoczesna infrastruktura. Koreę charakteryzuje także szczególnie prężny sektor przemysłowy – jest piątym na świecie producentem dóbr przemysłowych. Bariere dla polskich inwestorów mogą stanowić wysoka konkurencja na koreańskim rynku oraz relatywnie niska rozpoznawalność polskich przedsiębiorstw i towarów.

5

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

30

214

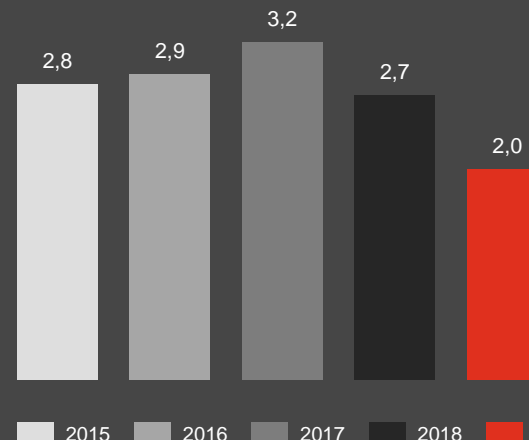
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

47

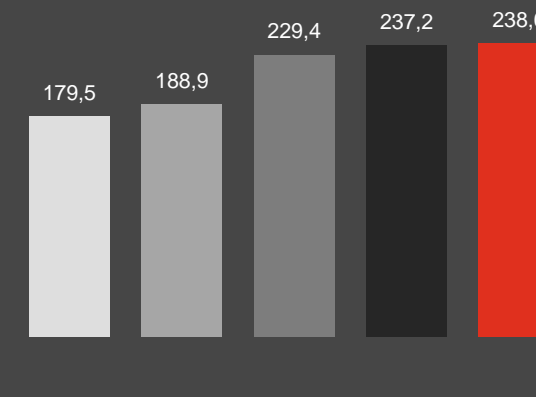
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

2015 2016 2017 2018 2019

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank, World Governance Indicators.

Finlandia

17.

3.

6.

10.

2.

Lider stabilnych regulacji

Finlandię cechuje nie tylko stabilność gospodarcza, ale także wyjątkowo przyjazne dla inwestorów zagranicznych środowisko polityczne. Kraj ten jest liderem pod względem wskaźnika praworządności, obrazującym m.in. poziom ochrony własności, który w 2018 roku wyniósł 100 i czyni Finlandię pierwszym pod tym względem krajem na świecie. Ponadto, Finlandia plasuje się wysoko w rankingu Doing Business – w 2019 roku zajęła 20 miejsce, co wskazuje na atrakcyjne otoczenie dla przedsiębiorczości.

Finlandia jest najbardziej atrakcyjna dla polskich firm z sektora przetwórstwa dóbr konsumpcyjnych oraz ICT – w rankingach tych zajęła odpowiednio 3. i 2. miejsce. Wynika to z faktu, że kraj ten cechuje się relatywnie wysokim poziomem życia – PKB per capita w 2019 roku wyniosło 48,7 tys. dolarów (dla porównania analogiczny wskaźnik dla Polski wyniósł w tym samym roku 15,6 tys. dolarów). Dla firm z sektora ICT znaczący może być fakt wysokich wydatków na B+R, które w 2018 roku wyniosły 1167,7 euro na mieszkańca (w Polsce było to 158,1 euro), a udział tego sektora w PKB wynosi 5,43% (dane za 2017 rok, analogiczny wskaźnik dla Polski wyniósł 3,33%). Wysoko wykwalifikowana siła robocza, korzystne położenie geograficzne oraz stabilność gospodarczo-polityczna czynią Finlandię bardzo obiecującym kierunkiem dla lokowania inwestycji zagranicznych.

20

190

Pozycja w rankingu Doing Business 2019

1

214

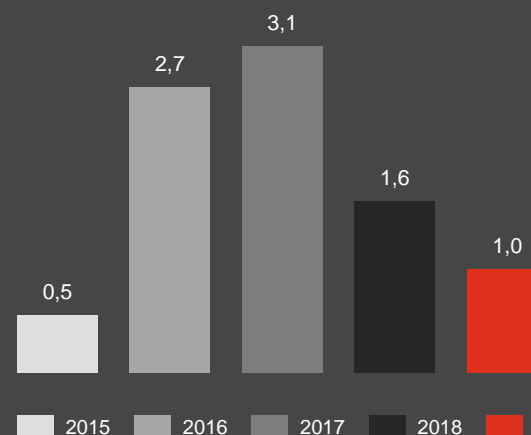
Pozycja w rankingu Rule of Law, World Governance Indicators 2018

8

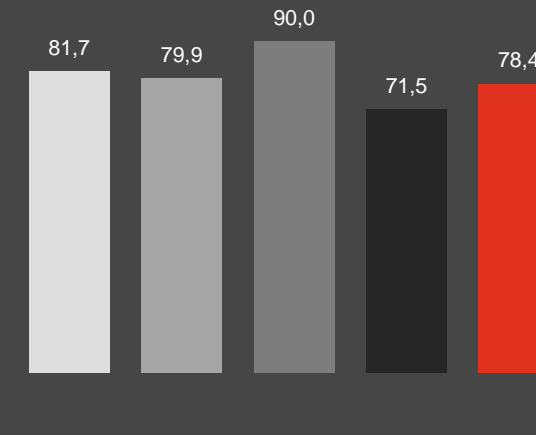
69

Pozycja FDI Restrictiveness Index 2019

Wzrost PKB (%)

Wartość zagranicznych inwestycji ulokowanych w kraju (stan, mld USD)

Źródło: IMF WEO, UNCTAD, OECD FDI Restrictiveness Index, World Bank. World Governance Indicators.

4

Współpraca w realizacji
inwestycji zagranicznych

Ekspansja zagraniczna polskich przedsiębiorców wspierana jest przez instytucje z Grupy Polskiego Funduszu Rozwoju

Fundusz Ekspansji Zagranicznej FIZ AN

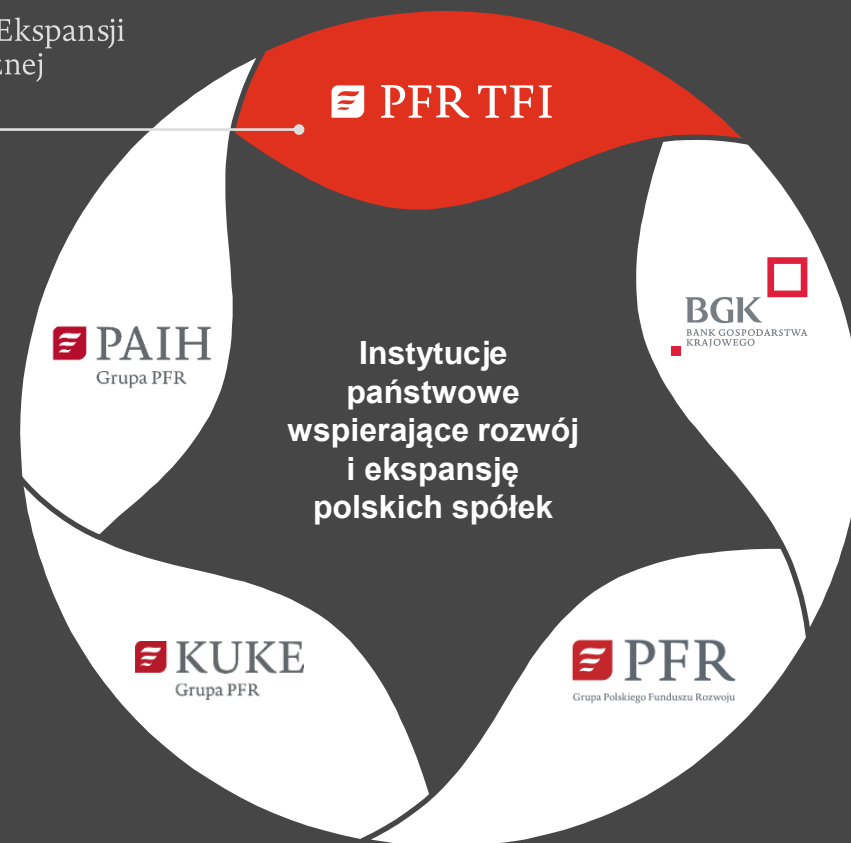
Institucje z Grupy PFR, takie jak Bank Gospodarstwa Krajowego, Polska Agencja Inwestycji i Handlu, Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości czy Agencja Rozwoju Przemysłu, zapewniają polskim przedsiębiorcom finansowanie eksportu i inwestycji zagranicznych oraz świadczą usługi doradcze.

W Grupie PFR, PFR Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., czyli PFR TFI zajmuje się tworzeniem funduszy inwestycyjnych, zarządzaniem nimi, reprezentowaniem ich oraz zarządzaniem zbiorczym portfelem papierów wartościowych wspierając zrównoważony rozwój społeczny i wzrost gospodarczy kraju. PFR TFI zarządza aktywami o wartości ponad 9 mld zł.

PFR TFI zarządza między innymi Funduszem Ekspansji Zagranicznej, którego rolą jest ułatwienie ekspansji inwestycyjnej polskich firm na rynki zagraniczne. Fundusz dzieli ryzyko z polskimi przedsiębiorcami podejmującymi wyzwanie inwestycji zagranicznych i dostarcza finansowania equity. Fundusz współinwestuje z polskimi firmami w ich zagraniczne spółki zależne, zawsze jako inwestor mniejszościowy, pozostawiając zarządzanie w rękach partnera. Fundusz Ekspansji Zagranicznej podąża za polskimi przedsiębiorcami tam, gdzie widzą oni szansę na stworzenie dochodowego biznesu. Fundusz Ekspansji Zagranicznej zawarł z polskimi partnerami umowy inwestycyjne na kwotę 342 mln zł.

Fundusz Ekspansji
Zagranicznej
PFR TFI

Z Funduszem Ekspansji Zagranicznej wypracowaliśmy model współpracy, który działa i bez wątpienia będzie to współpraca długoterminowa. Przy naszej pierwszej inwestycji zagranicznej w Rumunii mieliśmy duże obawy związane z ryzykiem inwestycji. Ważnym czynnikiem było dla nas rozłożenie ryzyka, a to zapewniał nam Fundusz. To Fundusz Ekspansji Zagranicznej uzupełnił kapitał, którego potrzebowaliśmy.

Z perspektywy czasu doceniam także to, że proces inwestycyjny jest nieskomplikowany i przebiegał szybko. Ten czynnik miał duże znaczenie podczas drugiej wspólnej inwestycji, gdy przejmowaliśmy chorwacką spółkę Avalon. Wiedziałem, że ważna jest dla nas szybkość i skuteczność działania. Cały proces inwestycyjny zamknęliśmy w 3-4 miesiące. To nie było nasze ostatnie słowo. Planujemy inwestycje na kolejnych rynkach.

Robert Stasik
Wiceprezes zarządu R22

Fundusz Ekspansji Zagranicznej współfinansuje zagraniczne inwestycje dzieląc z polskimi firmami ryzyko projektów

Fundusz Ekspansji Zagranicznej FIZ AN – warunki współinwestycji

Fundusz Ekspansji Zagranicznej działa podobnie do europejskich instytucji rozwoju, czerpiąc dobre praktyki z doświadczeń innych funduszy. Fundusz współinwestuje z polskimi firmami w ich zagraniczne spółki zależne poprzez projekty zarówno typu greenfield, jak i brownfield. Zaletą współpracy z Funduszem

jest współdzielenie przez Fundusz z polską spółką ryzyka projektu proporcjonalnie do udziału Funduszu, jednocześnie pozostawiając zarządzanie w rękach spółki.

Dla kogo?

Fundusz oferuje finansowanie kapitałowe i dłużne dla zagranicznych spółek zależnych należących do polskich firm, pozostając udziałowcem mniejszościowym.

Kwota

Udział Funduszu wynosi zwykle od 2 do 10 milionów euro, w zależności od skali projektu.

Obszar działania

Fundusz inwestuje na popularnych rynkach, np. w krajach Unii Europejskiej, jak i w krajach rozwijających się, w tym w krajach wysokiego ryzyka.

Warunki

Mniejszościowe udziały z opcją odkupu, na warunkach rynkowych lub stały IRR, do 10 lat, lub pożyczki na warunkach rynkowych.

Projekt

Przejęcie zagranicznej firmy, inwestycja greenfield lub dalszy rozwój już istniejącej spółki zależnej. Brak ograniczeń branżowych.

Podział ryzyka

Fundusz ponosi ryzyko inwestycji w proporcji do swoich udziałów, bez regresu, inwestuje antycyklicznie.

Spółka SaMASZ North America jest stosunkowo nowym podmiotem gospodarczym na rynku amerykańskim. Uzyskanie finansowania na lokalnym rynku w kwocie i na warunkach pozwalających na długofalowy rozwój przedsięwzięcia było niemożliwe. Również polskie banki ze względu na profil ryzyka nie były zainteresowane finansowaniem naszej spółki powiązanej, która cały czas znajduje się w fazie wczesnego rozwoju. Z pomocą przyszedł Fundusz Ekspansji Zagranicznej, który po dokonaniu analizy due diligence potencjalnej inwestycji zdecydował się na wspólną inwestycję. O wyborze Funduszu Ekspansji Zagranicznej zdecydowało bardzo sprawne, profesjonalne i elastyczne podejście przedstawicieli Funduszu, którzy wykazali się dużą chęcią zrozumienia specyfiki potencjalnej inwestycji oraz dostosowali swoją ofertę inwestycyjną do wymogów polskiego partnera.

Igor Koniuch
Dyrektor finansowy SaMASZ

Podjęcie decyzji o współfinansowaniu procesu inwestycyjnego przez Fundusz Ekspansji Zagranicznej przebiega w kilku etapach

Fundusz Ekspansji Zagranicznej FIZ AN – proces inwestycyjny

Spółka zainteresowana współpracą z Funduszem Ekspansji Zagranicznej przedstawia projekt dotyczący inwestycji zagranicznej. Projekt podlega ocenie na bazie otrzymanych od spółki informacji – m.in. w zakresie jej kompetencji i doświadczenia w danym obszarze działalności, biznesplanów oraz sprawozdań

finansowych. Na podstawie zebranych informacji Komitet Inwestycyjny podejmuje decyzję o zaangażowaniu Funduszu w projekt. Spółka oraz Fundusz zawierają umowę inwestycyjną określającą zasady współpracy w projekcie. Kolejnym krokiem jest realizacja i monitoring projektu.

Wniosek polskiej spółki

Spółka zainteresowana współpracą przedstawia projekt inwestycyjny.

Analiza wstępna

Wniosek podlega wstępnej analizie, m.in. w zakresie doświadczenia spółki, sprawozdania finansowego, struktury własnościowej oraz koncepcji projektu.

Analiza szczegółowa

Wniosek podlega szczegółowej analizie, m.in. w zakresie biznesplanu, analiz rynkowych, kompetencji menedżerów projektu, projekcji finansowej.

Umowa inwestycyjna

Po osiągnięciu porozumienia dotyczącego podstawowych założeń projektu, Fundusz przygotowuje projekt umowy inwestycyjnej.

Współpraca podczas realizacji projektu

Zapisy umowy inwestycyjnej przenoszone są na prawo miejscowe w statucie spółki zależnej. Fundusz wspiera partnerów swoim doświadczeniem na poziomie rady nadzorczej spółki zależnej.

5

Podsumowanie

Kapitałowa ekspansja zagraniczna, a dokładniej bezpośrednie inwestycje zagraniczne wychodzące, jest naturalnym etapem rozwoju polskich firm. Po latach aktywności eksportowej polskie firmy wykazują coraz większe zainteresowanie kapitałową formą ekspansji zagranicznej. Przedsiębiorstwa mają świadomość tego, że mogą rozwijać się globalnie, inwestując również poza dobrze rozpoznanym już kontynentem europejskim. Dla niektórych firm dużą trudnością jest dostęp do finansowania oraz wysoki poziom ryzyka inwestycji, szczególnie na pozaeuropejskich rynkach wschodzących. W pokonywaniu tych barier może pomóc Fundusz Ekspansji Zagranicznej zarządzany przez PFR TFI. Mimo turbulencji gospodarczych, które obserwujemy na globalnym rynku, Fundusz Ekspansji Zagranicznej ocenia kolejne wnioski inwestycyjne zgłoszone przez polskie spółki. Jestem przekonany, że najbliższe miesiące przyniosą wiele ciekawych inwestycji zagranicznych.

Piotr Kuba

Członek Zarządu ds. inwestycyjnych PFR TFI

Podsumowanie

- ✓ Skumulowana wartość polskich bezpośrednich inwestycji za granicą w 2019 r. wyniosła 96,5 mld zł i była o 4 mld zł wyższa niż rok wcześniej.
- ✓ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą być istotnym elementem wsparcia krajów w odzyskaniu stabilności finansowej i ożywienia gospodarczego po recesji spowodowanej pandemią COVID-19.
- ✓ Przedsiębiorcy, którzy decydują się na ekspansję kapitałową na rynki zagraniczne nie muszą brać na siebie całego ryzyka inwestycji. W Polsce operuje wiele podmiotów, których celem jest wspieranie internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw na płaszczyźnie finansowej oraz dzielenie z nimi ryzyka ekspansji. Jednym z nich jest Fundusz Ekspansji Zagranicznej zarządzany przez PFR TFI.
- ✓ Przedsiębiorcy, którzy zdecydowali się na zagraniczną ekspansję kapitałową wskazują na wiele korzyści ze współinwestowania z PFR TFI. Jedną z nich jest szybkość procesu inwestycyjnego, który może zamknąć się nawet w 4 miesiące.
- ✓ Chociaż obecnie większość polskich bezpośrednich inwestycji zlokalizowana jest w Europie (ponad 90% pod względem skumulowanej wartości w 2019 r.), istnieje wiele nowych kierunków, charakteryzujących się dużym potencjałem.
- ✓ Pięć pierwszych miejsc w podstawowym rankingu kierunków sukcesu polskich BIZ zajmują: Indie, Malezja, Rumunia, Chile i Tajlandia. Są to szybko rosnące rynki, podejmujące wiele reform w celu podniesienia swojej atrakcyjności biznesowej dla zagranicznych inwestorów.
- ✓ Lider rankingu – Indie – to kraj, charakteryzujący się dynamicznym rozwojem gospodarczym w ostatnich latach – średnioroczne tempo wzrostu PKB w latach 2015-2019 wyniosło 6,7%. W 2018 r. kraj zamieszkiwało ponad 1,3 mld osób, w siłę rośnie także klasa średnia w tym kraju, tworząc atrakcyjny rynek zbytu.

Źródła

Borensztein E., J. De Gregorio, J. Lee. How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth? *NBER Working Paper Series*. Nr 5057, 1995.

Eurostat. Labour costs levels by NACE Rev. 2 activity, Intramural R&D expenditure (GERD) by sectors of performance.

GUS. *Pojęcia stosowane w statystyce publicznej*.

Kotyński, J. *Makroekonomiczne aspekty inwestowania za granicą, (w:) Polskie inwestycje za granicą 2010-2012*, praca zbiorowa, IBRKK, Warszawa 2013.

IMF. *World Economic Outlook*. April 2020.

NBP. *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2018 roku*. Warszawa, 2019.

NBP. *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2019 roku*. Warszawa, 2020.

OECD. *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Fourth Edition*. OECD Publishing, 2008.

OECD. *FDI Regulatory Restrictiveness Index*.

OECD. *Foreign direct investment flows in the time of COVID-19*. May 2020.

.Polityka Insight. *Co przyniosły inwestycje zagraniczne. Wpływ na gospodarkę Polski w ostatnim kwartale*. 2017.

Polski Instytut Ekonomiczny. *Zagraniczna ekspansja polskich przedsiębiorstw – tendencje, perspektywy*. Warszawa, grudzień 2019.

UNCTAD. *Foreign direct investment: Inward stock, annual*.

Weresa, M.A. *Skutki inwestycji zagranicznych dla gospodarki kraju przyjmującego – doświadczenia Polski*. Zeszyty BRE Bank–CASE 62, 7-42, 2002.

World Bank. *Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs*.

World Bank. *Doing Business 2019. Training for Reform*.

World Bank. *Doing Business 2020*.

World Bank. *Global Investment Competitiveness Report 2019/2020: Rebuilding Investor Confidence in Times of Uncertainty*. May 2020.

World Bank. *World Development Indicators*.

World Bank. *World Governance Indicators 2018*.

Beata Jurkschat
Dyrektor, PFR TFI
E: beata.jurkschat@pfrtfi.pl

Dr Anna Para
Ekspert, PFR TFI
E: anna.para@pfrtfi.pl

Zbigniew Głuchowski
Dyrektor, PFR TFI
E: zbigniew.gluchowski@pfrtfi.pl

Prof. Witold Orłowski
Główny doradca ekonomiczny,
PwC Polska
E: witold.orlowski@pwc.com

Dionizy Smoleń
Dyrektor, PwC Polska
E: dionizy.smolen@pwc.com
T: +48 519 504 395

Ignacy Morawski
Dyrektor, SpotData
E: i.morawski@spotdata.pl
T: +48 503 867 830

Paweł Oleszczuk
Menedżer, PwC Polska
E: pawel.oleszczuk@pwc.com
T: +48 519 507 794

Julia Otwinowska
Konsultant, PwC Polska
E: julia.j.otwinowska@pwc.com
T: +48 519 507 421

Jakub Kurasz
Dyrektor, PwC Polska
E: jakub.kurasz@pwc.com
T: +48 601 289 381